

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- Pandemin fortsätter att driva utvecklingen
- Fortsatt stark efterfrågan på trävaror
- Stigande priser på förpackningsmaterial och massa
- Fortsatt återhämtning för marknadsmassa

Kerstin Hallsten

Chefekonom
kerstin.hallsten
@skogsindustrierna.se
070-267 70 25

Katrin Heinsoo

Marknadsanalys
papper och massa
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se
08-762 62 42

Christian Nielsen

Marknadsanalys
trävaror
christian.nielsen
@skogsindustrierna.se
072-209 84 30

Pandemin fortsätter att driva utvecklingen

Under våren har världsekonomin som väntat fortsatt att påverkas av den pågående pandemin. I delar av världen är situationen nu lugnare med bland annat färre bekräftade fall och fler vaccinerade. Utvecklingen har medfört att samhällen har börjat öppnas upp. I delar av världen är situationen dock fortsatt väldigt problematisk och risker med exempelvis mutationer består.

Politiken har under 2021 fortsatt att stimulera den ekonomiska utvecklingen. Den tudelning av ekonomin som uppkommit till följd av pandemin, där vissa tjänstesektorer drabbats hårt medan andra branscher med mer hemmafokus har gått bättre, består delvis. Initiala utmaningar med allmänt svag efterfrågan på varor i stort har dock övergått till problem på utbudssidan. Det har bland annat uppkommit brist på insatsvaror som halvledare och metaller, vilket har hållit tillbaka produktionen. Som följd har priserna stigit kraftigt.

Delar av skogsindustrin har utvecklats på liknande sätt med stark efterfrågan, begränsningar på utbudssidan och stigande priser. Att vi vistats mer hemma har ökat vårt fokus på boendet och hemmamiljön med ökad efterfrågan på exempelvis trävaror. Det har också lett till en ökad e-handel och en ökad efterfrågan på förpackningsmaterial. Fenomenet syns i Sverige men även i Europa och USA.

USA är en fortsatt växande marknad för skogsindustrin. Bland annat går byggnadsvirke starkt, men även exporten av papper och kartong växer. Hittills i år har exporten av papper och kartong ökat med 17 procent och det är i huvudsak förpackningsmaterial som efterfrågats. Massaexporten går också starkt och till och med april har leveranserna ökat med 60 procent. Sannolikt beror den positiva utvecklingen på den tydliga återhämtningen av den amerikanska ekonomin.

Återhämtningen i den globala ekonomin väntas fortgå framöver då allt fler blir vaccinerade, restriktioner lättar och den ekonomiska politiken fortsätter att stödja utvecklingen. Framförallt väntas delar av tjänstesektorn ta fart. Hur kommer då skogsindustrin, som haft en relativt stark utveckling under pandemin utvecklas framöver? Sannolikt kommer samhällen, företag och individer inte återgå till exakt de beteenden och strukturer som innan pandemin. Vissa förändringar av konsumtions- och investeringsmönstren kommer bestå. De globala klimatutmaningarna och det tydliga klimatfokuset i samhället och i olika länders återstartsprogram påverkar också utvecklingen. Förnybara och cirkulära råvaror är en central del av omställningen och här spelar skogsindustrin en betydelsefull roll.

Rapport: Skogsnäringens betydelse för välfärden

Läs mer i vår fokusrapport om skogsnäringens betydelse för välfärden här:
<http://bit.ly/SkogValfard>

Innehållsförteckning

Internationell och svensk makroutveckling	3
Trävarumarknaden	13
Pappersmarknaden	18
Massamarknaden	23

Fortsatt stark efterfrågan på trävaror

Efterfrågan på trävaror globalt fortsätter att vara stark. Svenska sågverks ansträngningar för att möta den höga efterfrågan har därmed resulterat i produktionsrekord under våren. Produktion för enskilda månader är de högsta som åstadkommit för en enskild månad någonsin. Trots rekordtakt fortsätter dock lagernivåerna att vara låga. Situationen väntas bestå, då lagren brukar minska som mest under sommarsäsongen. Det pressade marknadsläget har medfört att även de inhemska priserna nu stiger, efter att tidigare ha släpat efter.

Världsmarknaden är fortsatt driven av en hög efterfrågan från USA och Storbritannien, med en oväntad stark prisutvecklingen i USA. Under senare tid har det funnits initiala tecken på en lugnare prisutveckling, vilket har varit väntat. Framöver väntas de båda ländernas efterfrågan vara fortsatt god, men en eftersatt efterfrågan i andra länder och regioner väntas i allt större utsträckning kunna mötas upp. Världsmarknaden förväntas vara fortsatt stark i första hand till efter sommaren. Hur olika marknader utvecklas i närtid kommer senare ge insikter om utvecklingen under resten av året och in i 2022.

I samband med den starka världsmarknaden för trävaror, och den höga svenska produktionen har även ett antal sågverk återstartat i norra Sverige. Skogsnäringens betydelse för svensk välfärd belyses också i en ny rapport med samma namn, se länk i faktarutan. I de aktuella regionerna motsvarar skogsnäringen sex procent av förädlingsvärdet och fem procent av antalet sysselsatta. I andra viktiga skogsnäringensregioner motsvarar skogsnäringen så mycket som upp till tio procent av förädlingsvärdet och sju procent av antalet sysselsatta.

Stigande priser på förpackningsmaterial

Den svenska produktionen och leveranserna av förpackningsmaterial har fortsatt sin stabila utveckling under året. Produktionen har återhämtat sig och leveranserna är nästan på samma nivå som föregående år. Däremot har tillbakagången fortsatt för grafiskt papper, med både minskad produktion och minskade leveranser. Både i Sverige och globalt sker det en minskning av produktionsenheter till följd av minskad efterfrågan.

Kina har blivit en allt viktigare marknad, inte bara för massa utan även för papper och kartong. Leveranserna har fortsatt att öka och hittills i år har de stigit med 13 procent. Även i USA ser vi en stigande marknad, leveranserna steg med 17 procent och svarar nu för drygt fyra procent av den svenska exporten.

Globalt sett har det skett en återhämtning av produktionen av papper och kartong. Prisutvecklingen för förpackningsmaterial stiger medan priserna för de grafiska kvaliteterna sjunker.

Fortsatt återhämtning för marknadsmassa och stigande priser

Produktionen av marknadsmassa har fortsatt återhämta sig och låg vid aprils utgång på samma nivå som tidigare år, det vill säga 1,6 miljoner ton. Likaså har leveranserna återhämtat sig. Exporten har gått tillbaka något, till 1,5 miljoner ton, medan leveranserna till den svenska marknaden har ökat med sex procent. Den amerikanska marknaden växer i betydelse. Leveranserna till USA har hittills i år ökat med 60 procent. Kina är fortsatt den enskilt största marknaden för svensk massa, leveranserna återhämtade sig starkt i april.

Globalt är både produktion och leveranser av blekt sulfatmassa oförändrad, men priset har stigit kraftigt under året, vilket tyder på en oväntad stark efterfrågan som inte har möts upp på utbudssidan. Under året har genomsnittspriset för blekt barrsulfat ökat med 34 procent till 1220 USD per ton.

Internationell och svensk makrouvecklning

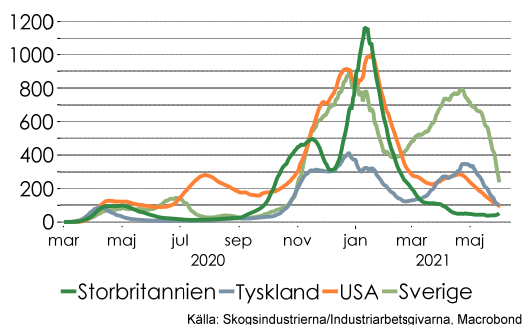
- Världshandeln och global industriproduktion har ökat starkt och är på en högre nivå än innan pandemin.
- Utbudsproblem under inledningen av 2021 har dock bromsat in uppgången.
- Stämningläget har dämpats i en del länder under inledningen av 2021 men är fortsatt högt.
- Bostadsbyggande och bygghandel har utvecklats fortsatt starkt i USA och Sverige under 2021. Detta har varit gynnsamt för svensk skogsindustri.
- Framöver väntas tillväxten i länder som USA, euroområdet och Sverige tillta och konjunkturåterhämtningen fortgå.

Pandemin fortsätter att driva utvecklingen i ekonomin

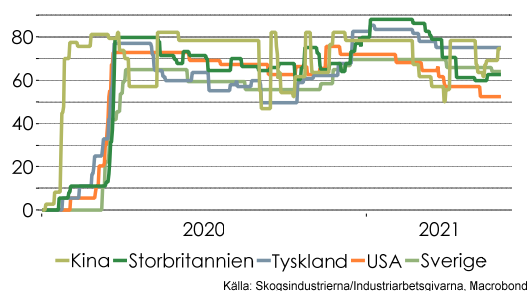
Pandemin pågår alltjämt och fortsätter att påverka världsekonomin. I delar av världen är covid-situationen nu lugnare, med bland annat färre bekräftade fall och fler vaccinerade (se diagram 1.1). Utvecklingen har medfört att samhällen har börjat öppnas upp, men situationen är fortfarande långt ifrån ett normalläge (se diagram 1.2). I vissa delar av världen är situationen fortsatt väldigt problematisk med hög smittspridning, låg grad av vaccinering och nya utbrott. Det kommer ta tid innan en större del av befolkningen i världen är vaccinerade varmed risker med exempelvis mutationer består. Covid-19 väntas därmed fortsätta att påverka utvecklingen även framöver, även om läget förbättras.

1.1 Nya bekräftade fall av Covid-19

Antal, tvåveckorsförändring per 100 000 invånare

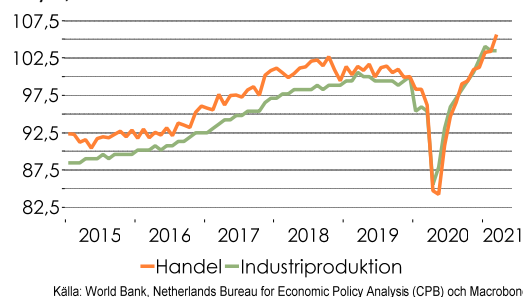
1.2 Mått på grad av statliga restriktioner för att dämpa smittspridningen

Då pandemin fortgår har den ekonomiska politiken under 2021 behövt ha kvar den expansiva inriktningen för att stimulera den ekonomiska utvecklingen. Den tudelning av ekonomin som uppkommit till följd av främst politiska beslut har delvis fortgått under inledningen av 2021. Vissa tjänstesektorer har drabbats hårt, medan andra delar av näringslivet med mer hemmafokus har gått bättre. Global industriproduktion och världshandeln återhämtade sig starkt under 2020 och var i mars cirka fyra respektive sex procent högre än i slutet av 2019 (se diagram 1.3). Handeln ökade med hela fyra procent i mars jämfört med i februari. Den sammantagna globala produktionen, BNP, var under första kvartalet i år fortsatt något lägre än i slutet av 2019 (se diagram 1.4). En mer dämpad utveckling i tjänstesektorn håller tillbaka BNP.

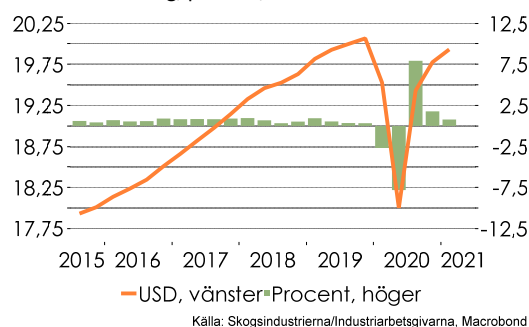
1.3 Världshandeln och global industriproduktion

Volym, index 2019:12=100

1.4 Global BNP

Kvartalsförändring, procent, USD

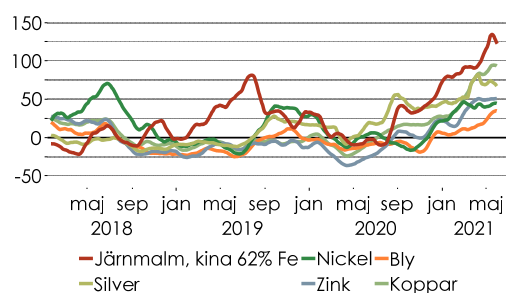
Att handeln och industriproduktionen totalt sett ökat sedan slutet av 2019 är ett styrketecken, särskilt i ljuset av den svaga utveckling som rådde innan pandemin. Världshandeln toppade under 2018 och gick tillbaka under 2019, medan industriproduktionen rörde sig sidledes under 2019. Det har alltså inte enbart skett en återhämtning efter det stora raset under våren 2020, utan även en ökning. Återhämtningen är dock ojämnt fördelad mellan länder och främst är det kinesisk export och industriproduktion som utvecklats starkt.

Över tid har utmaningarna med svag efterfrågan övergått till problem på utbudssidan. Det har bland annat uppkommit brist på insatsvaror som halvledare och metaller, vilket i vissa fall har hållit tillbaka produktionen. Även nya utbrott och nedstängningar har påverkat utvecklingen. Under inledningen av detta år har global industriproduktion därför dämpats något. I stället har priserna stigit kraftigt (se diagram 1.5). Även priserna i konsumentledet stiger allt snabbare (se diagram 1.6). Till viss del beror det dock på att pandemin medförde en press nedåt på priserna under förra våren. När priserna sedan normaliseras ökar inflationen igen.

Bristerna är delvis en effekt av oväntad stark efterfrågan samt störningar i produktionen och leveranserna på grund av pandemin. I USA har även väderproblem stört produktionen. Fallet i efterfrågan under våren 2020 medförde dessutom att produktionen av vissa produkter drogs ned kraftigt eller kanaliserades till nya marknader, för att minska risken för ett stort överutbud. Trögheter i att kunna öka utbudet för att möta efterfrågan har lett till stigande priser.

1.5 Råvarupriser, USD

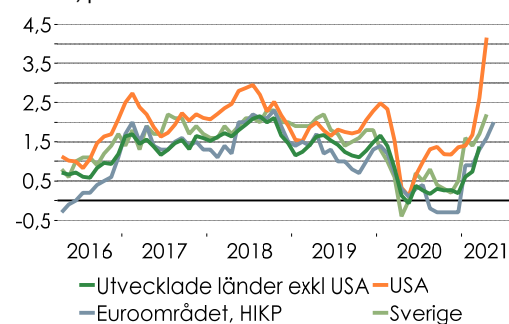
Månadsdata, årstakt, procent

Källa: London Metal Exchange (LME), LBMA (London Bullion Market Association), China Iron & Steel Association och Macrobond

1.6 Inflation

Årstakt, procent

Källa: Statistics Sweden (SCB), U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Eurostat, Federal Reserve Bank of Dallas och Macrobond

Fortsatt återhämtning kantat med risker

Framöver väntas handeln och global BNP fortsätta att öka drivet av en allmän återhämtning i världskonjunkturen. Uppgången förutsätter att restriktionerna i samhället fortsätter att avvecklas samt att den ekonomiska politiken är expansiv. Avgörande är också att de tendenser till protektionism som finns inte blir mer omfattande.

Liksom tidigare finns det ett antal risker, som om de materialiseras, kan leda till en svagare utveckling framöver. En uppenbar risk är såklart pandemin vars utveckling under det senaste året inte har gått att förutspå. En annan risk för återhämtningen är att uppgången i inflationen blir mer varaktig. Centralbanker kan då börja att strama åt penningpolitiken snabbare än förväntat. Detta skulle kunna inträffa om till exempel den omsvängning mot ökad efterfrågan på vissa varor som uppkom under pandemin blir mer bestående och att olika utbudsrestriktioner försvårar möjligheten att möta upp efterfrågan. Resursutnyttjandet skulle kunna vara mer ansträngt än vad traditionella modeller och indikatorer tyder på.

Återstartsprogrammen med en tydlig grön och klimatfokuserad inriktning skulle kunna medföra en mer strukturell uppgång på vissa naturresurser. Koppar behövs till exempel i stor utsträckning om samhället i större grad ska elektrifieras. Fossila produkter och material behöver samtidigt substitueras till biobaserade för att långsiktigt få ner koldioxidutsläppen. Detta är material och naturresurser vars utbud inte kan ökas snabbt. Det krävs också omfattande investeringar som tar lång tid att få på plats innan en ökad produktion kan ske. Det finns samtidigt krafter som verkar mot en ökad användning av dessa naturresurser. Utmaningen är att inom inte allt för lång tid hitta andra substitut eller lösningar om utbudet av biobaserade produkter inte kan ökas. Annars finns risk för fortsatt stigande priser.

Under de kommande åren kommer vidare olika åtgärder vidtas för att komma till rätta med klimatutmaningarna. Detta är såklart nödvändigt och viktigt men kommer samtidigt sannolikt i vissa fall fördyra produktionen vilket ökar inflationstrycket. Om åtgärder vidtas under en längre tid och i flera steg kan det bli mer än en tillfällig prisnivåhöjning.

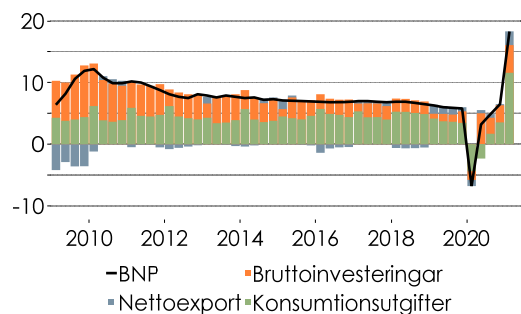
Kina

Kinas ekonomi fortsätter att återhämta sig

Utvecklingen i Kina är av allt större betydelse för världsekonomin. Detsamma gäller för Sverige och skogsindustrin då Kina har blivit en allt viktigare handelspartner. Under 2020 gick nästan sex procent av total varuexport dit. Drygt sex procent av den svenska pappers- och trävaruexporten och hela 16 procent av massaexporten levererades till Kina under 2020.

1.7 Bidrag till BNP-tillväxten i Kina

Årlig procentuell förändring och procentenheter

Källa: China National Bureau of Statistics (NBS) och Macrobond

Den ekonomiska statistiken visar på fortsatt återhämtning i Kina. BNP-tillväxten första kvartalet uppgick till drygt 18 procent i årstakt. Att produktionen ökade så kraftigt i årstakt är delvis en baseffekt kopplat till nedgången med cirka sju procent under kvartalet 2020 (se diagram 1.7). Jämfört med fjärde kvartalet 2020 hade BNP ökat med endast cirka en halv procent.

Uppgången var bred. Både investeringar, konsumtion, export och import var tydligt högre än under det svaga första kvartalet 2020. Återhämtningen som skett i den kinesiska ekonomin har medfört att arbetslösheten har sjunkit gradvis och i april uppgick den till cirka fem procent.

Produktionen har återhämtat sig både inom industrin och tjänstesektorn efter det stora raset i början av 2020. Industrin har gynnats av en stark export och ökad efterfrågan från omvärlden. Sammantaget ökade industriproduktionen med 3,7 procent under 2020, medan tjänsteproduktionen var i stort densamma som under 2019. I april 2021 var industriproduktionen tio procent högre än motsvarande period året innan.

Den starka återhämtningen i Kina har precis som i många andra länder drivits av en expansiv penning- och finanspolitik. Stora statliga investeringar i infrastruktur och inom industri- och byggsektorn har genomförts. Finansiella stöd har givits till företag liksom likviditetsstöd till banksektorn. Myndigheterna har även stöttat hushållen direkt genom exempelvis

skattelättnader och mer generös arbetslöshetsförsäkring.

Den starka återhämtningen i Kina är dessutom kopplad till en stark export till bland annat USA, där konsumtion och investeringar stimulerats av en expansiv politik.

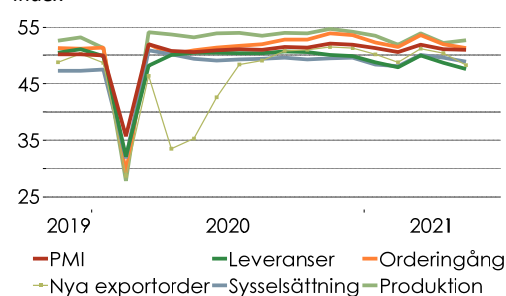
Expansiv politik bygger upp risker

På kort sikt är de kinesiska stöden positiva för den ekonomiska utvecklingen. Men politiken leder till ett ökat offentligt underskott och ökad offentlig skuldsättning. Under pandemin har även skuldsättningen hos bland annat företagen ökat tydligt. Den expansiva politiken och ökad skuldsättningen ökar därmed de risker som redan finns i kinesisk ekonomi. Skuldsättningen i Kina har under många år gradvis stigit. Detta utgör en risk för den finansiella och ekonomiska stabiliteten framöver, vilket om dessa risker realiserar kan medföra en svagare utveckling.

Starkt stämningssläge

Utfallsdata tyder alltså på en fortsatt återhämtning, vilket i viss utsträckning även framåtblickande indikatorer gör. Kinas egna inköpschefsindex för tillverkningsindustrin har under en längre tid rört sig sidledes (se diagram 1.8). Så är nu även fallet för inköpschefsindex för tillverkningsindustrin enligt Markit. Båda indexen ligger dock i tillväxtzonen. Det som ser lite sämre ut i Kinas egen mätning är att indexet för ordergången och leveranserna minskar något.

1.8 Inköpschefsindex, tillverkningsindustrin

Källa: China Federation of Logistics & Purchasing och Macrobond

Hög tillväxt under 2021

Under krisen har Kina alltså ökat sin export kraftigt och har därmed stärkt sin ställning i världshandeln. Det är sannolikt att denna utveckling kommer fortgå framöver. Kina har till exempel uppvisat intresse för att ingå olika typer av frihandelsavtal med andra länder. Bland annat signerade Kina, efter år av förhandling, i november 2020 ett frihandelsavtal med 14 andra länder; Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)¹. Det är ett omfattande frihandelsområde som utgör 30 procent av världsekonomin. Kina tecknade i januari i år även ett principiellt investeringsavtal med EU. Exakt vad detta

¹ Avtalet inkluderar de tio medlemmarna i Association of Southeast Asian Nations (Asean) samt Kina, Japan, Sydkorea, Australien och Nya Zeeland.

kommer att få för betydelse när och om det träder i kraft återstår att se. Det finns även indikationer på att Kina kan vara intresserad av att gå med i frihandelsgruppen CPTPP, vars länder står för cirka 15 procent av världsekonomin.

Under 2021 väntas tillväxten i Kina bli högre än normalt. En stark tillväxt följer av att det finns lediga resurser i ekonomin i kombination med en expansiv politik som stimulerar privat konsumtion. Dessutom väntas den global återhämtning och en stark utveckling i USA fortsatt ge en stark export.

På lite längre sikt talar faktorer som en åldrande befolkning för att tillväxten kan komma att mattas av och bli lägre än under de senaste tio åren, då tillväxten i genomsnitt legat på cirka sju procent. Från början av 1990-talet och fram till finanskrisen var tillväxten ännu högre och snittet låg på drygt tio procent. Den inbromsning som skett i tillväxten har följts av svagare tillväxt i produktiviteten och en svagare ökning i arbetskraften jämfört med tidigare. Utmaningarna framöver för Kina blir att skapa nya förutsättningar för tillväxt.

USA

Viktig exportmarknad

USA är alltså världens största ekonomi och har en stor import vilket innebär att utvecklingen där är av avgörande betydelse för den globala ekonomin. USA är vidare Sveriges tredje största handelspartner, av den sammantagna svenska varuexporten gick under 2020 cirka åtta procent till USA.

USA är även en viktig och växande marknad för skogsindustrin. Det som exporteras dit är bland annat byggnadsvirke. Under 2020 ökade exporten med nästan 80 procent, och USA blev då också vår tredje största utomeuropiska marknad.

Men även exporten av papper och kartong växer. Hittills i år har exporten ökat med 17 procent och det är i huvudsak förpackningsmaterial som efterfrågats. Denna ökning har lett till att nästan fem procent av den svenska exporten av papper och kartong levereras till USA.

Även exporten av massa till USA har fortsatt öka och till och med april har leveranserna ökat med 60 procent. Drygt sju procent av exporten har därmed gått till USA i år. Sannolikt beror den positiva utvecklingen på den tydliga återhämtningen av den amerikanska ekonomin.

Förutom hur efterfrågeläget i stort utvecklas i USA, är det därför av extra vikt att följa utvecklingen i exempelvis bostadsbyggandet, och då främst byggandet och renoveringen av småhus, samt den privata konsumtionen av exempelvis byggmaterial.

Stark BNP-tillväxt drivet av expansiv politik

De sammantagna effekterna av pandemin på amerikansk ekonomi under 2020 blev något mindre negativa än befarat. BNP föll med 3,5 procent mellan 2019 och 2020. Uppgången under kvartal tre och fyra

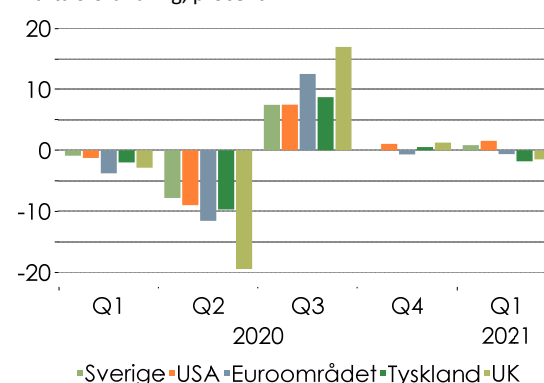
var bred och drevs av stigande investeringar, privat konsumtion men även ökad export.

Under inledningen av 2021 har utvecklingen varit relativt stark, BNP ökade med 1,6 procent mellan kvartal fyra 2020 och kvartal ett i år (se diagram 1.9). Investeringarna steg drivet av bland annat förbättrade vinster och stark utveckling på bostadsmarknaden. Exporten backade däremot svagt. Utbudsproblem och en svag utveckling av industriproduktionen kan vara en del av förklaringen.

Återhämtningen har drivits av dels ett förbättrat läge vad gäller pandemin med exempelvis allt fler vaccinerade. Dels av en väldigt expansiv penningpolitik och finanspolitik där bland annat styrräntan har sänkts och enormt stora stödprogram genomförts och planeras att genomföras.

1.9 BNP-tillväxt

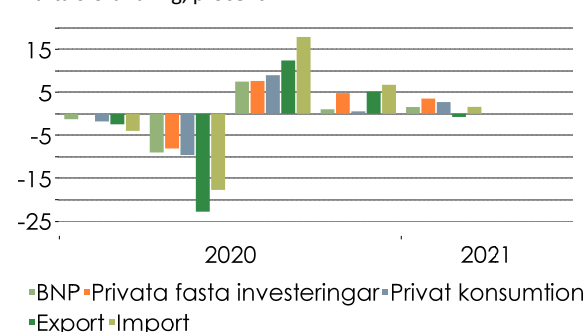
Kvartalsförändring, procent

Källa: German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), French National Institute of Statistics & Economic Studies (INSEE), Italian National Institute of Statistics (Istat), Eurostat och Macrobond

1.10 BNP-tillväxt USA

Kvartalsförändring, procent

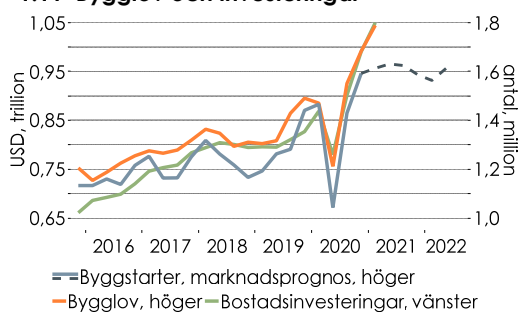
Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

Fortsatt stark utveckling av bostadsinvesteringar

Bostadsinvesteringarna ökade kraftigt under kvartal fyra 2020, och även om det blev en tydlig inbromsning under kvartal ett i år fortsatte investeringarna att vara starka. Under första kvartalet i år var bostadsinvesteringarna drygt 20 procent högre än under motsvarande period 2019 (se diagram 1.11). Ökningen går hand i hand med stigande bygglov och

en uppgång i byggstartar för privatägda bostäder, både småhus och flerbostadshus. Låga räntor och förväntningar om fortsatt expansiv penningpolitik har stimulerat bostadsmarknaden, liksom den expansiva finanspolitiken som stimulerat efterfrågan. Samtidigt har demografin och ett underskott i byggandet under senare år skapat en underliggande efterfrågan. Den starka utvecklingen för byggandet av framförallt enfamiljshus har bidragit positivt till en ökad svensk export av trävaror till USA (se vidare i avsnittet om trävarumarknaden). Marknadsbedömare tror på att byggstartar utvecklas mer stabilt framöver och är kvar på en hög nivå (se diagram 1.11).

1.11 Bygglov och investeringar

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA), U.S. Census Bureau, Federal Reserve Bank of Philadelphia, Macrobond och Industriarbetsgivarna. Anm; Bygglov och byggstartar är för småhus och flerbostadshus med två lägenheter och mer.

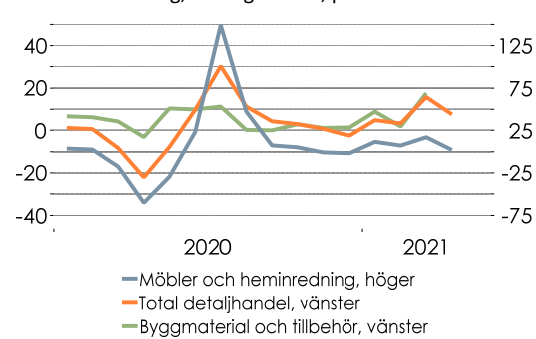
... och fortsatt stark försäljning av byggmaterial

Även privat konsumtion fortsatte att växa under inledningen av detta år drivet av en expansiv ekonomisk politik (se diagram 1.12). Efter en nedgång i slutet av 2020 har detaljhandeln återigen ökat och årstakten uppgick i april till hela 50 procent, vilket dock främst belyser det stora raset under motsvarande period förra året.

Försäljningen av byggmaterial har gått starkt både under 2020 och i inledningen av 2021 (se diagram 1.12). Detta kan precis som i Sverige kopplas till pandemin och att människor i större utsträckning stannar hemma och spenderar pengar på sitt boende. Det har varit gynnsamt för svensk träexport.

1.12 Detaljhandel

Kvartalsförändring, säsongrensad, procent

Källa: Skogsindustrierna/Industriarbetsgivarna, Macrobond

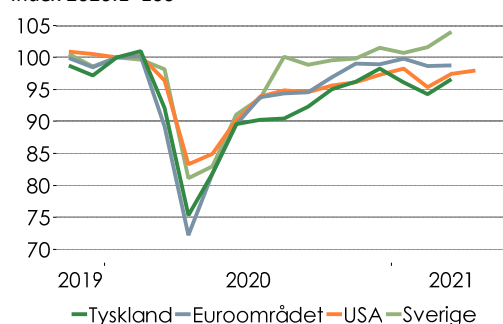
Industriproduktionen hålls tillbaka av utbudsproblem

Industriproduktionen har under senare tid rört sig sidledes och är fortsatt något svagare än i början av 2020. I april i år var produktionen cirka tre procent lägre än året innan (se diagram 1.13). Den svaga utvecklingen kan dels kopplas till bristen på halvledare vilket höll tillbaka produktionen i fordonsindustrin. Dels till utbudsproblem orsakade av att hårt väder i de södra centrala delarna av USA under februari medförde driftstopp i produktionen. I mars kom sedan produktionen i gång igen.

Framåtblickande indikatorer visar på förväntningar om tillväxt inom både tjänstesektorn och tillverkningsindustrin framöver (se diagram 1.14). Enligt inköpschefsindex har stämningläget dessutom gradvis förbättrats inom båda sektorerna fram till maj i år. Den positiva utvecklingen har dock alltså inte gett ett tydligt avtryck på faktisk produktion.

1.13 Industriproduktion

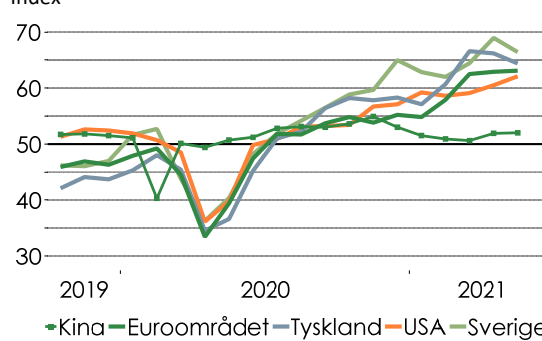
Index 2020:1=100

Källa: Eurostat, German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), Federal Reserve, Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

1.14 Inköpschefsindex, tillverkningsindustrin

Index

Källa: Swedbank, IHS Markit och Macrobond

Arbetsmarknaden svag

Läget på amerikansk arbetsmarknad har förbättrats tydligt men är fortsatt svagt. Nyanmälda arbetslösa har gradvis minskat och var i slutet av maj i år på den lägsta nivån sedan pandemin startade. Arbetslösheten har fallit tillbaka efter toppen i maj 2020. Under 2021 har nedgången i arbetslösheten gått långsammare och i april uppgick arbetslösheten till cirka 6,1 procent. Detta är en betydligt lägre nivå än den som rådde i

april 2020, men alltså högre än i början av förra året. Då var arbetslösheten runt fyra procent. Fallet i arbetslösheten ger intrycket av ett tydligt förbättrat läge på arbetsmarknaden. Men så är dock inte fallet, då en del av nedgången följer av att människor lämnat arbetsmarknaden. Andra mått pekar på att arbetsmarknaden är fortsatt svag. Antalet sysselsatta och sysselsättningsgraden är till exempel klart lägre än innan pandemin.

Det svaga arbetsmarknadsläget innebär att det finns mycket lediga resurser på arbetsmarknaden. För en fortsatt återhämtning av ekonomin är det viktigt att produktionen tar fart, vilket kan bidra till fortsatt nedgång i arbetslösheten och en ökning i sysselsättningen. Det i sin tur kan stimulera efterfrågan i ekonomin.

Stigande inflation

Trots tecken på att det finns lediga resurser på arbetsmarknaden har inflationen enligt KPI stigit och uppgick i april till hela 4,2 procent (se diagram 1.6). Senast inflationen var på så hög nivå var hösten 2008. Uppgången drivs bland annat av stigande energipriser men även av baseffekter. Pandemin medförde en press nedåt på priserna under våren förra året och när nu prisnivåerna återställs blir ökningstakten på årsbasis hög. I takt med att de låga prisnivåerna från förra året inte längre utgör basen i årstakterna kommer inflationen dämpas igen. En fortsatt återhämtning och ett ökat resursutnyttjande kan samtidigt medföra att det underliggande inflationstrycket ökar. Även de stigande råvarupriserna och andra kostnadshjningar kan komma att utgöra en press upp på inflationen.

Expansiv politik även om inflationen stiger

Framöver väntas återhämtningen fortsätta drivet av en expansiv ekonomisk politik och framgångar med vaccineringen och därmed mindre strikta restriktioner.

Bland annat godkändes ett nytt finanspolitiskt stimulanspaket i mars som uppgår till omkring 1900 miljarder dollar. Det innehåller bland annat direkta utbetalningar till hushåll, förlängd arbetslöshetsersättning och utvidgat skatteavdrag till barnfamiljer. President Bidens första budgetplan innehåller ytterliga stimulanser.

Penningpolitiken är också fortsatt expansiv. I USA lades den om i en tydligt expansiv riktning under 2020. Bland annat styrräntan sänktes till nära noll procent och omfattande tillgångsköp har under krisen genomförts. Den amerikanska centralbanken har också signalerat att styrränta kommer att vara fortsatt låg, även om inflationen stiger, så länge inte målet för sysselsättningen nås och inflation inte varaktigt stiger. Det finns dock en risk för att uppgången i inflationen blir mer varaktig än förväntat och att den amerikanska centralbanken därmed tvingas strama åt tidigare än planerat.

Euroområdet

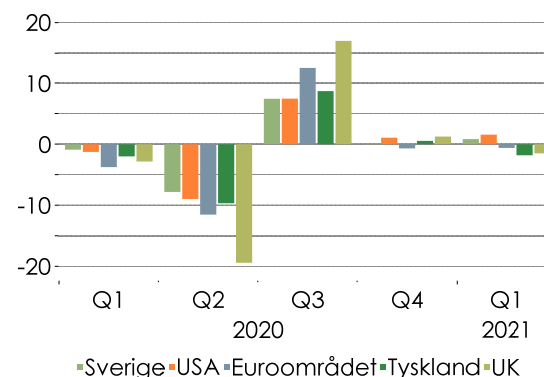
I Europa har fortsatta restriktioner och en trög vaccinationstakt gjort att den ekonomiska återhämtningen har försenats. Sett över helåret 2020 minskade BNP i euroområdet med nästan sju procent och tillväxten i det första kvartalet 2021 blev negativ jämfört med det fjärde kvartalet 2020 (se diagram 1.15).

De sydeuropeiska länder vars ekonomier till stor del bygger på turism, har tyngts särskilt av de utökade restriktionerna under årets inledning. I

Storbritannien, där en större andel av befolkningen har blivit vaccinerade, har man däremot börjat lätta på restriktionerna i en allt snabbare takt (se diagram 1.1).

1.15 BNP-tillväxt

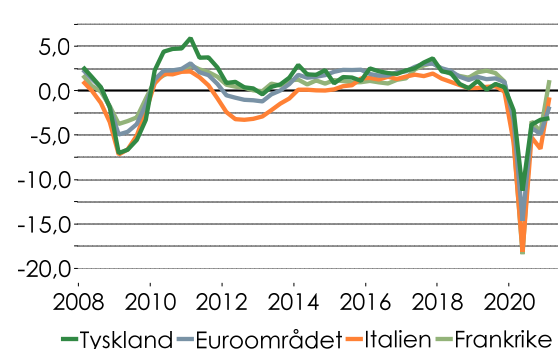
Kvartalsförändring, procent

Källa: German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), French National Institute of Statistics & Economic Studies (INSEE), Italian National Institute of Statistics (Istat), Eurostat och Macrobond

1.16 BNP-tillväxt

Årlig procentuell förändring

Källa: German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), French National Institute of Statistics & Economic Studies (INSEE), Italian National Institute of Statistics (Istat), Eurostat och Macrobond

Utvalsproblem inom industrin

Tillverkningsindustrin i euroområdet drabbades sammantaget mindre än tjänstesektorn under hösten och vintern även om en viss nedgång i produktion i

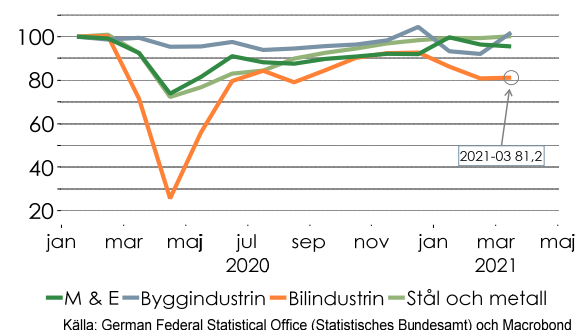
tillverkningsindustrin noterades i slutet av föregående år (se diagram 1.13). I februari i år minskade produktionen åter med drygt en procent jämfört med månaden innan, för att sedan röra sig sidledes i mars.

Nedgången drevs av Tyskland där produktionen inom tillverkningsindustrin dämpades under inledningen av 2021. I den tyska bilindustrin var produktionen cirka 13 procent lägre i februari jämfört med de nivåer som rådde i slutet av 2020, vilket till stor del förklaras av bristen på halvledarkomponenter.

I mars ökade den tyska produktionen återigen något. Särskilt tydligt syns produktionsökningen inom byggindustrin som tycks ha växlat upp efter en svag period under årets två första månader (se diagram 1.17). Den expansiva politiken med exempelvis låga räntor och ett ökat hemmafokus har sannolikt bidragit till att byggsektorn hittills har påverkats i mindre grad än övriga branscher inom den tyska ekonomin sedan coronapandemins utbrott.

1.17 Industriproduktion i Tyskland

Index 2020=100

Förbättrat stämningläge under 2021

Framåtblickande indikatorer för euroområdet pekar fortsatt på tillväxt. Inköpschefsindexet för tillverkningsindustrin befinner sig tydligt i tillväxtzonen även om indexet har rört sig sidledes under perioden mars-maj (se diagram 1.14). Den höga nivån drivs dels av orderingången, dels av kraftigt minskade färdigvarulager till följd av problem i leveranskedjorna. Dessa utbudsproblem väntas ha en hämmande effekt på tillväxten framöver då företagets möjligheter att möta den stigande efterfrågan begränsas.

I Tyskland har inköpschefsindexet minskat under de senaste månaderna men visar allt jämt på ett positivt stämningläge, vilket även andra indexar som det vanligt använda ifo-indexet gör.

För tjänstesektorn i euroområdet föll inköpschefsindexet under hösten 2020 i takt med att smittspridningen tog fart på nytt inom Europa. Sedan årsskiftet har indexet däremot stigit och visade i maj på betydligt mer optimistiska framtidsutsikter jämfört med för några månader sedan. Även detaljhandeln har utvecklats positivt under 2021 vilket avspeglar sig i ökade försäljningsvolymerna.

Det allt mer positiva stämningläget i kombination med en fortsatt expansiv finans- och penningpolitik,

gör att tillväxten inom euroområdet kan förväntas öka under året i takt med allt fler år vaccinerade och att restriktionerna lättas ytterligare.

Sverige

Mindre nedgång under 2020 än i många andra länder

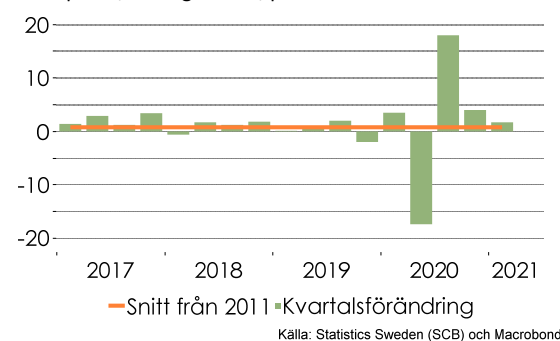
Svensk BNP minskade med knappt tre procent under 2020. I relation till framförallt euroområdet men även USA blev alltså nedgången i svensk ekonomi mindre.

Under det första kvartalet 2021 ökade Sveriges BNP med knappt en procent i säsongsrensade tal jämfört med kvartalet innan. Detta var en oväntat stark utveckling givet de restriktionerna som infördes vid årsskiftet till följd av den ökade smittspridningen. Ökningen drevs dels av en starkare konsumtion bland hushållen där ökade konsumtionsutgifter av transporter bidrog till uppgången. Kalenderkorrigerat och jämfört med första kvartalet 2020 var BNP i princip oförändrad. Det har alltså skett en återgång från den nedgång i BNP som skedde från det första kvartalet förra året.

Exporten av varor ökade med 1,7 procent jämfört med kvartal fyra 2020, vilket är en inbromsning jämfört med de två tidigare kvartalen. Ökningen är dock klart högre än det historiska snittet från 2011 som uppgår till cirka 0,8 procent. En stark utveckling av internationell handel med fokus på varor har drivit på återhämtningen i exporten. Sammantaget hade dock exportnettot en begränsad påverkan på BNP-tillväxten då även importen ökade.

1.18 Export av varor

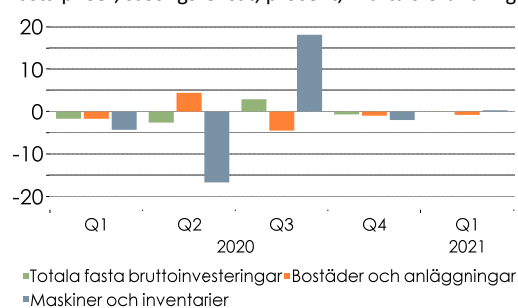
Fasta priser, säsongsrensad, procent

De fasta bruttoinvesteringarna var sammantaget i stort oförändrade under det första kvartalet 2021 i relation till det fjärde kvartalet 2020 (se diagram 1.19). Detsamma gäller för investeringarna i maskiner och inventarier. Investeringarna inom bostäder och anläggningar, som normalt står för 45 procent av de totala investeringarna, minskade däremot något.

1.19 Fasta bruttoinvesteringar

Fasta priser, säsongrensat, procent, kvartalsförändring

Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

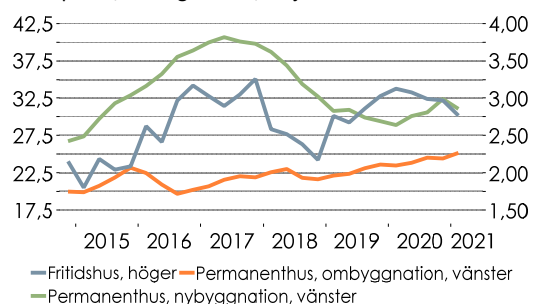
Stigande bostadsinvesteringar

Bostadsinvesteringarna, som på egen hand utgör ungefär en femtedel av de totala investeringarna, ökade sammantaget med drygt två procent under 2020 jämfört med 2019. Ökningen av bostadsinvesteringarna under 2020 kommer av ökade ombyggnationer av permanentus och investeringar i fritidshus, som steg med nästan fem respektive elva procent under året. Bygandet av fritidshus ökade starkt i slutet av 2019 och början av 2020 men minskade sedan något (se diagram 1.20).

Under det första kvartalet 2021 ökade bostadsinvesteringarna ytterligare jämfört med föregående kvartal, cirka 0,5 procent. Bostadsinvesteringarna kan i sin tur delas in i tre delar, där den största delen utgörs av nybyggnation av permanentus (se diagram 1.20). Dessa minskade något under kvartal ett efter att ha ökat gradvis under 2020. Sett till årstakten var dock investeringarna i nybyggnation drygt sju procent högre jämfört med ett år sedan.

1.20 Bostadsinvesteringar

Fasta priser, säsongrensat, miljarder

Källa: Skogsindustrierna/Industriarbetsgivarna, Macrobond

Fortsatt starkt byggande under 2021

Under 2020 utfärdades bygglov för cirka 54 000 bostäder i flerbostadshus och småhus vilket var en uppgång med elva procent jämfört med 2019. Av dessa var cirka 42 000 lägenheter i flerbostadshus och för småhus var motsvarande siffra drygt 12 000. Antalet utfärdade bygglov ökade något, cirka två

procent, under det första kvartalet 2021 jämfört med motsvarande kvartal föregående år.

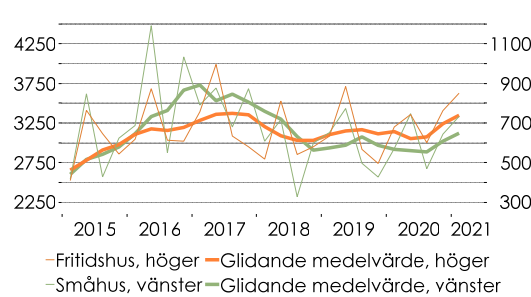
Eftersläpning i rapporteringen gör dock att de senaste fyra kvartalens siffror är underskattade. Störst är underskattningen det senaste kvartalet, cirka 30 procent, medan eftersläpningen efter ett år är drygt en procent.

Preliminär statistik över antalet byggstartar, som inte har samma problem med eftersläpning, visar på att bostadsbyggandet var hela 24 procent högre under det första kvartalet i år jämfört med motsvarande period 2020.² Det är främst ett ökat byggande av flerbostadshus som förklarar uppgången.

Denna statistik pekar därmed på att byggandet kan komma att öka även i år. För detta talar även en fortsatt återhämtning i ekonomin, med en ökad allmän produktion och efterfrågan samt en förbättrad arbetsmarknad. Med viss eftersläpning slår detta igenom i bostadsinvesteringarna.

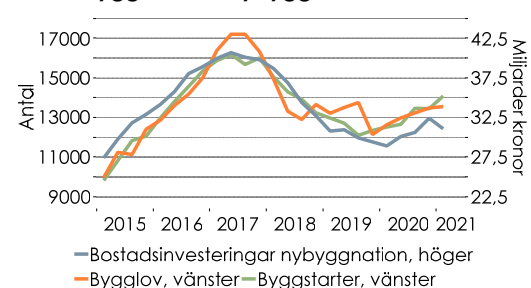
1.21 Bygglov

Antal bostäder

Källa: Skogsindustrierna/Industriarbetsgivarna, Macrobond

1.22 Bygglov och nybyggnation

Källa: Skogsindustrierna/Industriarbetsgivarna, Macrobond

Anm; I bygglov och byggstartar ingår småhus och flerbostadshus. Bostadsinvesteringar uttrycks i fasta priser.

En annan faktor som talar för ett ökat byggande och stigande bostadsinvesteringar är de stigande bostadspriserna. Coronapandemin hade inledningsvis en tydligt negativ inverkan på bostadsmarknaden vilket avspeglade sig i minskade försäljningsvolymerna och ett ökat utbud. Återhämtningen skedde dock snabbt och bostadspriserna har sedan dess fortsatt att stiga tydligt. En möjlig förklaring till bostadsprisernas starka utveckling är att en högre grad av hemarbete

² Siffrorna är preliminära och uppräknade med fyra procent av SCB, vilket är den genomsnittliga eftersläpningen för motsvarande period senaste året.

har lett till förändrade boendepreferenser och att en större andel av inkomsterna därmed läggs på boendet. Låga räntenivåer och en fortsatt återhämtning i ekonomin är också faktorer som har bidragit till den senaste tidens prisuppgångar. På längre sikt talar stigande räntor för att prisutvecklingen blir svagare. En annan faktor som kan verka återhållande är ökande byggkostnader i spåren av stigande råvarupriser.

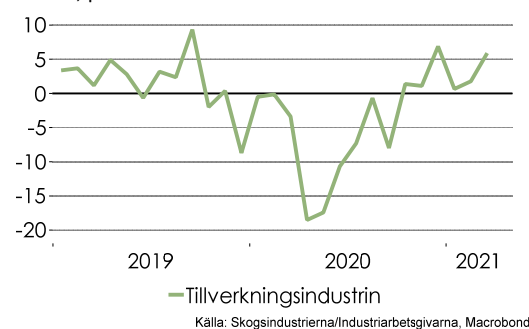
Frågan är sedan om och hur det hemmafokus som har varit under pandemin ändras när restriktionerna väl börjar lätta. Vår bedömning är att hushållen i alla fall under kommande år fortsätter att investera i de egna hemmen och endast till viss del växla över till mer konsumtion av resor och andra typer av upplevelser. Att covid-19 kommer att fortsätta att cirkulera i världen och att vaccineringen i mindre utvecklade länder drar ut på tiden talar bland annat för det.

Ökad industriproduktion under årets inledning

Produktionsnivån inom tillverkningsindustrin som helhet återhämtade sig kraftfullt under andra halvan av 2020 och nådde redan under hösten den nivå som rådde innan coronapandemins utbrott. Utvecklingen under 2020 spretar dock mellan olika branscher. De branscher som tvingades stänga ned påverkades så klart tydligt negativt, medan andra branscher som erbjöd varor till vår nya hemmavardag till och med fick ett uppsving. Den genomsnittliga årsförändringen i produktion för hela tillverkningsindustrin sammantaget landade på en minskning med 4,5 procent under 2020.

Till skillnad mot utvecklingen i USA och i euroområdet, har svensk industriproduktion fortsatt att stiga under inledningen av nuvarande år (se diagram 1.13). I mars var produktionen inom tillverkningsindustrin som helhet cirka sex procent högre jämfört med motsvarande period 2020. Motorfordonsindustrin ökade med nästan 25 procent och bidrog stort till uppgången.

1.23 Industriproduktion, tillverkningsindustrin

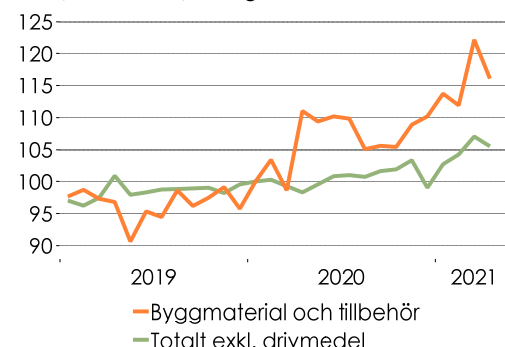
Stark detaljhandel

Försäljningsvolymen inom detaljhandeln utvecklades positivt som helhet under 2020. Det var även en stark utvecklingen under inledningen av 2021, efter nedgången med nästan fem procent mellan november och december förra året. Detaljhandelns

försäljningsvolym var i april drygt sju procent högre jämfört med motsvarande månad 2020.

1.24 Detaljhandel

Index, 2020:1=100, säsongsrensat

En del som gick starkt under 2020 var försäljningen av byggmaterial och tillbehör. Under fjolåret ökade försäljningsvolymen för dessa företag med nästan 15 procent, en utveckling som varit gynnsamt även för skogsindustrin. Under de inledande månaderna av 2021 har försäljningen av byggmaterial ökat ytterligare även om nivån sjönk något i april jämfört med mars (se diagram 1.24).

Allt bättre stämningläge i ekonomin

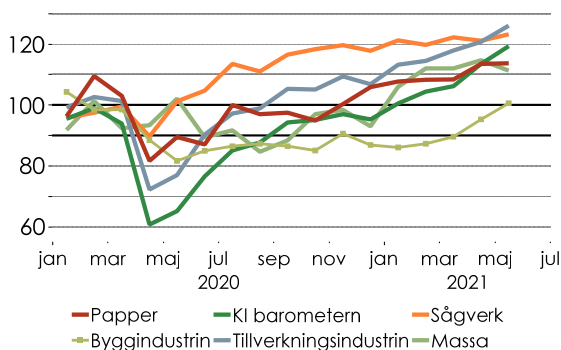
Blickar man framåt tyder mycket på en fortsatt uppgång i produktionen. Konjunkturinstitutets samlade barometerindikator, som sammanfattar stämningläget i hela ekonomin, har ökat kraftigt under de senaste månaderna och befinner sig nu på den högsta nivån som någonsin uppmätts. Det starka stämningläget förklaras till största delen av den kraftfulla återhämtningen som skett inom tillverkningsindustrin, men även bland hushållen syns tydliga tecken på ökad optimism.

Positiva förväntningar på produktionsvolymen de närmaste tre månaderna samt en förbättrad syn på orderstocken, gjorde att tillverkningsindustrins indikator steg från 121 i april till 126 i maj. Dessutom är färdigvarulagren allt jämt små vilket vanligtvis är ett uttryck för stark efterfrågan. Konjunkturinstitutets undersökning visar dock att cirka 40 procent av företagen inom tillverkningsindustrin har haft leveransproblem som påverkat produktionen negativt till följd av coronaviruset. Därmed är de små lagren sannolikt även ett uttryck för utbudsbegränsningar.

Konfidensindikatorn för sågverken, pappersindustrin och massaindustrin visade i maj på ett fortsatt positivt stämningläge inom dessa branscher, även om indikatorn för massaindustrin minskade något (se vidare i kommande avsnitt).

1.25 Indikatorer på stämningläget

Index

Källa: Swedish National Institute of Economic Research (Konjunkturinstitutet, NIER)

Positiva produktionsplaner

En annan indikator är Swedbanks inköpschefsindex. Indexet för tillverkningsindustrin steg i mars och april efter att ha sjunkit något under de två inledande månaderna av 2021 (se diagram 1.14). I maj backade det återigen något. Indexet befinner sig dock långt över det historiska genomsnittet vilket indikerar en positiv framtidssyn. Delindexet för ordergång bidrog mest till uppgången i april följt av produktion, leveranstider och sysselsättning. Trots en ökad brist på insatsvaror och längre leveranstider tycks produktionsplanerna hos företagen inom tillverkningsindustrin inte ha dämpats. Längre leveranstider kan indikera både en stark efterfrågan och utbudsproblem, varför uppgången är svårtolkad.

Även inom den privata tjänstesektorn befinner sig inköpschefsindex i tillväxtzonen och indexet steg ytterligare i april. Delindexet för sysselsättning indikerar dessutom att nyanställningsbehovet i tjänstesektorn har ökat under våren.

Något ljusare arbetsmarknad och stigande inflation

Situationen på arbetsmarknaden förbättrades under fjolårets fjärde kvartal då sysselsättningen steg och arbetslösheten minskade. Restriktionerna som infördes vid årsskiftet till följd av den ökade smittspridningen antas dock ha gjort att återhämtningen stannade av något. SCB:s omläggningen av Arbetskraftsundersökningarna (AKU) gör att arbetsmarknadsstatistiken för 2021 är svårtolkad. Med de nya definitionerna avräder SCB från jämförelser av utfall under detta år med utfall bakåt i tiden. Däremot går det att jämföra utfall under 2021. Arbetslösheten i april enligt AKU uppgick till 9,1 procent säsongsrensade. Detta är lägre än utfallet i mars som uppgick till 9,5 procent men i linje med nivån i januari.

Enligt Arbetsförmedlingens statistik, som inte påverkas av omläggningen, har arbetslösheten fortsatt att minska under inledningen av 2021 och uppgick i april till 8,3 procent i säsongsrensade tal.³ Detta kan

³ Arbetslösa enligt Arbetsförmedlingen avser öppet arbetslösa samt deltagare i arbetsmarknadsprogram, 16–64 år.

jämföras mot utfallet i juli 2020 då motsvarande siffra var 9,2 procent.

Konjunkturinstitutets barometer för maj visar dessutom att antalet anställda har ökat inom tillverkningsindustrin och en betydande andel av företagen räknar dessutom med att öka personalstyrkan under de kommande tre månaderna. Även inom massa- och pappersindustrin har anställningsplanerna blivit ljusare under 2021 jämfört med tidigare. Hos sågverken är det alltjämt fler företag som räknar med att öka antalet anställda än det motsatta och bristen på arbetskraft har dessutom blivit mer påtaglig under 2020 och inledningen av 2021. Drygt en tredjedel av företagen inom tillverkningsindustrin som helhet uppgav i april att de hade brist på personal i någon form.

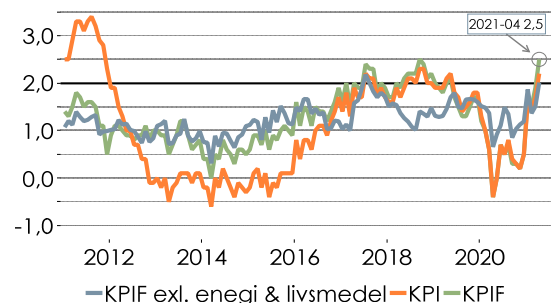
Inflationstakten enligt KPIF uppgick till 2,5 procent i april 2021 vilket är en tydlig uppgång från mars då inflationstakten var 1,9 procent. Uppgången förklaras även i Sverige av att en del priser sjönk kraftigt vid samma tidpunkt föregående år. Årsförändringen i KPIF påverkades främst av högre priser på drivmedel och el jämfört med för ett år sedan.

Även inflationsförväntningarna på såväl kort som lång sikt har stigit något under de senaste månaderna men var i maj alltjämt lägre än inflationsmålet på två procent.

Blickar man framåt, talar prisuppgångar på exempelvis råvaror och andra insatsvaror samt fraktkostnader för att inflationen kan komma att vara kvar på en högre nivå framöver. Konjunkturinstitutets barometerindikator visar dessutom på en stark förväntan hos företagen om att kunna höja försäljningspriserna på både hemmamarknaden och exportmarknaden. Prisuppgångarna väntas dock dämpas något av den senaste tidens förstärkning av kronkursen.

1.26 Inflation

Årlig procentuell förändring

Källa: Statistics Sweden (SCB), Central Bank of Sweden (Riksbanken) och Macrobond

Trävarumarknaden

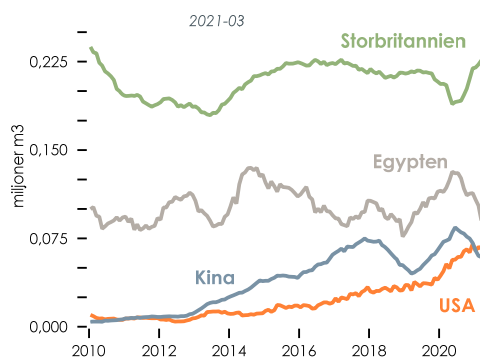
- Svenska sågverk hade rekordproduktion i mars och ovanligt stark produktion i april.
- Men trots det är det fortsatt historiskt låga lager, vilket har bromsat exporten och de inhemska leveranserna.
- Priserna stiger nu kraftigt även på den svenska marknaden för att konkurrera med exporten.
- Trend med protektionistiska inslag från flera länder kan eventuellt påverka världsmarknaden i förlängningen.
- Världsmarknaden för trävaror uppvisar fortsatt styrka, och det är svårt att se när det kan dämpas.

Världsmarknaden

Världsmarknaden fortsätter att präglas av en stark efterfrågan från inte minst USA och Storbritannien. Ett stort handelsflöde till dessa länder har gjort att många andra marknader har blivit utan leveranser, och därmed byggt upp stora underskott. Förväntningar om att några av de starkaste marknaderna skall hitta sin balans har inte infriats. Tidigare eftersatta marknader på världsmarknaden har därmed ej än haft möjlighet att komma ikapp sin efterfrågan. När den amerikanska och andra starka marknader dämpas och hittar ny balans, har dessa marknader en stor upphämtning att göra.

Denna trend syns också tydligt i utvecklingen av svensk export. Efterhand som exporten under senare delen av 2020 ökade till Storbritannien och USA, minskade den till Egypten och Kina. Samtidigt som det under samma period rapporterats om låga lager och trävarubrist på både kinesiska och egyptiska marknaden.

2.1 Svensk handel med utvalda länder

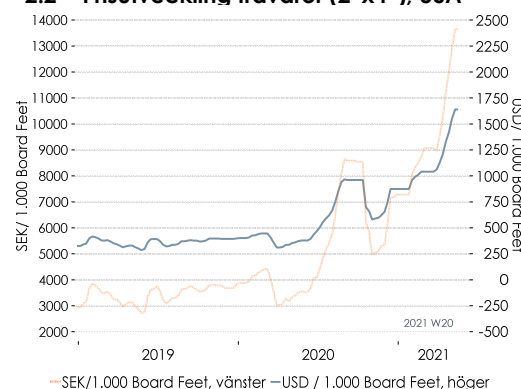
Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Nordamerika

Amerikanska priser på trävaror har fortsatt att utvecklas ofantligt starkt. I motsats till förväntningar

om att marknaden skulle lugna ner sig något och priserna normaliseras, har de fortsatt uppåt. För närvarande finns några indikationer på en stundande avmattning då priserna på futures av trävaror i USA har vacklat till under maj månad. Detta reflekteras dock inte ännu i publicerade transaktionspriser. Samtidigt är nuvarande nivåer på den amerikanska marknaden extrema och de kan inte tolkas som annat än artificiellt höga drivet av en stark konkurrens om den sista träregegen på brädgården. Efterhand som utbudet kan möta efterfrågan kan en skarp sättning förväntas. På medellång sikt förväntas dock amerikanska priser att hitta ett nytt jämviktspris som är tydligt högre än nivåerna som sågs innan pandemin.

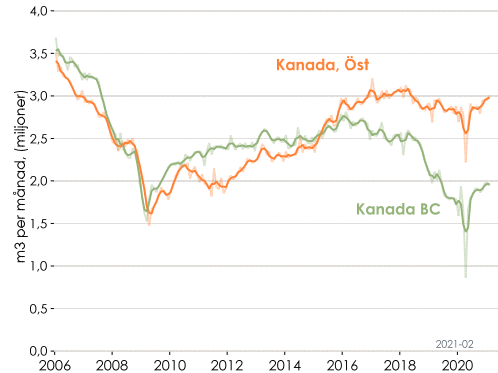
2.2 Prisutveckling trävaror (2"x4"), USA

Källa: Macrobond och NRCan

En tydlig anledning till de högre priserna var den minskade produktionen av trävaror under inledningen av pandemin i Kanada, framförallt då i British Columbia (BC). En situation som har spatts på av att produktionen i BC förväntas minska över tid till följd av deras barkborreutbrott på tall som härjade som värst där för 10-15 år sedan. Produktionen minskade kraftigt när pandemin slog till, men återhämtade sig också fort och är nu åter på relativt höga nivåer jämfört med innan pandemin. Den långsiktiga trenden med minskande produktionen kan förväntas fortsätta, men i tider när trävarupriserna är ovanligt höga finns det möjlighet att tillfälligt öka produktionen något genom ökade transportavstånd.

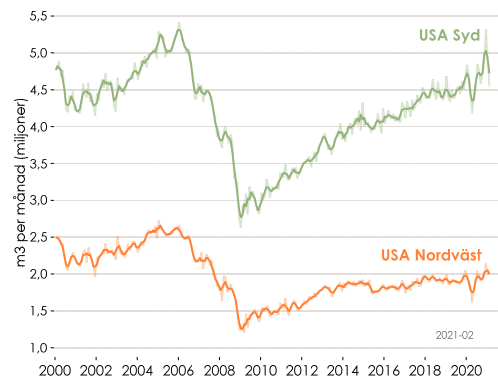
2.3 Produktion av trävaror, Kanada

Källa: Lumber track och Skogsindustrierna

Angående handeln mellan USA och Kanada har det nyligen framkommit indikationer på att man från amerikanskt håll önskar fördubbla de straffullar som är på import av trävaror från Kanada. Detta innebär i så fall en återgång till de tullnivåer som rådde innan de senast justerades ned under senhösten 2020. Representanter för amerikanska husbyggare har tidigare under våren tvärtemot uttryckt att de snarare önskade att straffullarna ska tas bort, inte minst med avseende på det ansträngda marknadsläget med låga lager och höga priser på trävaror. En tolkning av förslaget om återförandet av tidigare avgiftsnivåer är att det är en åtgärd som önskar stimulera till fortsatt utveckling av sågverkssektorn i specifikt sydöstra USA. Det är en av få platser i världen som har en potential till att signifikant öka sin produktion av trävaror.

2.4 Produktion av trävaror USA

Källa: Lumber track och Skogsindustrierna

Centraleuropa

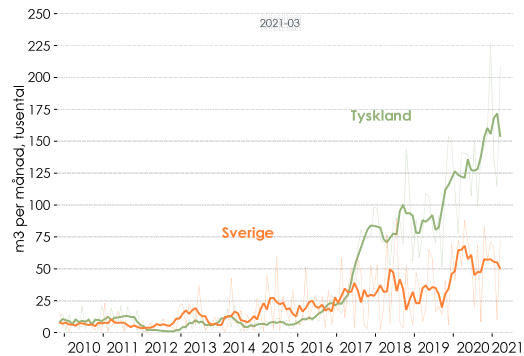
Centraleuropeiska barkborreutbrottet bedöms av flera ha nått sin topp under förra året och förväntas minska. Utbrottsnivåerna är fortfarande höga som en andel av avverkningen och utfallet till stor del väderkänsligt. Blir det en varm och torr sommar riskerar det fortfarande att uppkomma stora utbrott.

Med tanke på det stora utbudet av sågtimmer till följd av granbarkborreutbrotten har tyska sågverk haft en hög produktion. Situationen i Tyskland verkar fortsatt

stark och det rapporteras om att en större andel av produktionen nu hamnar på den inhemska marknaden för att tillgodose efterfrågan där. Det finns dock faktorer som ger en mer nyanserad bild av det tyska marknadsläget med indikationer om normalisering av orderläge och lagernivåer. Men med den större bilden i åtanke bör det vara enskilda avvikelser.

Tyskland har infört en *Forest Damage Compensation Act* vilket bland annat innebär en begränsning i avverkningsnivån av oskadad gran. Enskilda skogsägare kommer där inte att få avverka mer än 85 procent av den historiska medelavverkningen under referensperioden 2013–2017. Avverkning av skadad gran eller andra träslag räknas inte in i kvotsystemet. Regleringen gäller fram till hösten 2021.

2.5 USA, import från Tyskland och Sverige

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Ryssland och Kina

Ryska företrädare har sedan i höstas flaggat för att de avser införa skarpa exportrestriktioner vad gäller rundved från och med januari 2022. Målsättningen är delvis att öka den inhemska förädlingen. För norra Europa kan detta i förlängningen leda till en obalans på massavedsmarknaden i Östersjön och ändrade handelsflöden där, efterhand som finsk import av massaved från Ryssland minskar. Förväntningarna över hur stor påverkan detta kommer att få på timmer och trävarumarknaden varierar däremot mellan olika bedömare, men är framförallt fokuserat på handeln mellan Kina och Ryssland.

En del av de nuvarande förslagen över hur detta skall implementeras innefattar att det är ett statligt bolag som kommer att få ensamrätt på exporten av rundved. Med en sådan lösning finns det anledning att tro att det kommer att kunna innebära en viss flexibilitet från ryskt håll över hur hårt de tolkar restriktionerna i enskilda fall. Inte minst kan det förväntas en flexibel hållning i *Russia Far East* som har en betydande export av rundved, men begränsade möjligheter att på kort sikt öka inhemska förädling då det skulle kräva större investeringar.

På medellång sikt förväntas påverkan på världsmarknaden vara begränsad. Utbudet av trävaror kommer inte nödvändigtvis att öka eller minska beroende på om timmerstockarna sågas på Ryska eller Kinesiska sida av gränsen. På kort sikt kan det dock innebära vissa störningar, inte minst i samband med osäkerhet inför årsskiftet över hur det kommer att implementeras eller i praktiken appliceras. Inte minst då Kina redan idag står med en relativt stark efterfrågan och låga lager, så kan denna osäkerhet förväntas förstärka de trender vi redan ser på den kinesiska marknaden.

I konkurrensen på världsmarknaden har Kina fått stå tillbaka under mer än senaste halvåret, efterhand som de sett stora volymer av trävaror som istället har gått till USA och Europa. Detta har lett till lägre lagernivåer än normalt och en högre prisutveckling i Kina. Det har mest troligt också inneburit en signifikant andel uppdämd efterfrågan som ej har tillgodosetts i den högre konkurrensen. I sammanhanget är lagernivåerna av sågtimmer dock klart bättre, men med en kraftig prisutveckling som troligtvis innefattar bedömningar om mer begränsade volymer från dels Ryssland, dels på mer kort sikt Centraleuropa och Australien.

Samtidigt finns det flertalet rapporter om att det finns relativt stora lager av trävaror på ryska sidan gränsen in mot Kina. Uppskattningsvis verkar det röra sig om en till två miljoner kubikmeter som av olika anledningar har försenats innan de har kunnat ta sig över gränsen och in till Kina. Beroende på om dessa volymer tillgängliggörs till den kinesiska marknaden relativt snabbt, skulle det kunna ha en lugnande effekt på efterfrågan där.

Samlat ser det likväl ut som att exportrestriktionerna av rundved kan ge vissa störningar i handeln, men att rysk självbevarelsedrift minskar effekterna på kort sikt. Samtidigt som de uppbyggda lagren på den ryska sidan kan hjälpa till att jämna ut efterfrågan på trävaror.

Syntes världsmarknad

Världsmarknaden fortsätter att gå starkt. Det är i dagsläget svårt att se vilken kombination av händelser som skulle kunna signifikant dämpa världsmarknaden innan hösten, och frågan kvarstår om det ens finns några faktorer som skulle kunna innebära en dämpning ens då. Världsläget med låga räntor, hög byggnadsvilja, låga lager och en stor mängd stimulanser i olika former, ger en svårbedömd framtid men där allt pekar på en fortsatt styrka. Det är dock viktigt att i dessa lägen hålla sig kontinuerligt uppdaterad då marknadens förutsättningar kan svänga snabbt.

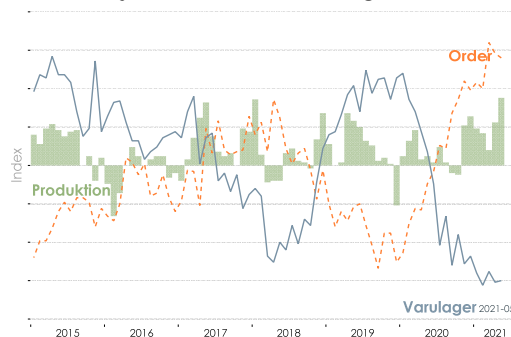
I ett hypotetiskt scenario skulle man kunna se en framtid med stigande byggkostnader och ökad inflation som leder till högre realräntor och vilket

därmed sammantaget kan komma att ha en dämpande effekt på utvecklingen av byggandet. En sådan händelse skulle kunna sammanfalla med att de låsta volymerna av trävaror vid ryska gränsen snabbt blir tillgängliggjorda till den kinesiska marknaden. Samt även sammanfalla med att en varm och torr sommar leder till överutbud från Centraleuropa på grund av barkborreskador i storleksordning med 2019 och 2020. Men även om detta skulle inträffa så är det svårt att se att det skulle vara tillräckligt för att signifikant bräcka världsmarknadsläget i närtid. Mängden eftersatt efterfrågan på olika marknader runtom i världen är helt enkelt för stor. Dessutom är det inte sannolikt att en ökad realränta skulle få ett kraftigt genomslag på byggandet på kort tid (läs mer om utsikterna för räntans utveckling i kapitlet om makroekonomin). Den främsta faktorn som skulle kunna visa sig innebära en sänkning på världsmarknaden i närtid är om den eftersatta efterfrågan på de marknader som haft svårt att konkurrera globalt visar sig svagare än väntat, tillsammans med en minskande efterfrågan från västvärlden. Det finns dock få indikationer på att så skulle vara fallet.

Sverige

För svensk del har den starka världsmarknaden inneburit ett stort tryck på svenska sågverk. Trots pandemin, och enskilda månader med lägre produktion än normalt, producerade svenska sågverksnäring relativt starkt under 2020 och landade på endast någon procent lägre produktion än 2019. Efterfrågan var dock än större och lagernivåerna av trävaror minskade successivt under året 2020. En situation som kvarstår in i 2021 med historiskt sett låga lager.

2.6 Konjunkturbarometern, sågverk

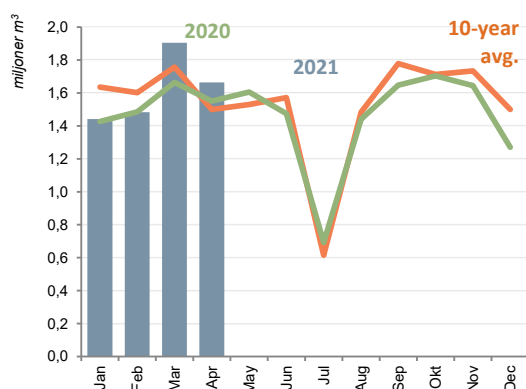

Källa: Konjunkturinstitutet

Med låga lager och fortsatt hög efterfrågan är det upplagt för hög produktion, och i mars 2021 slogs produktionsrekord av svenska trävaror, med den högsta produktionen någonsin för en enskild månad. Även produktionen för april var ovanligt stark. Men under januari till februari påverkades branschen av snö och kyla vilket minskade produktionen för de månaderna. Detta följer av att såghastigheter är lägre för frusna timmerstockar och att snön har försvårat

internlogistiken och hanteringen innanför grindarna på sågverken. Under hela pandemin och även för 2021 har det inte setts några specifika tecken på att sågverken har varit råvarubegränsade. Timmerlagren innanför sågverksgrindarna har varit god till normal under perioden. I samband med den starka världsmarknaden för trävaror, och den höga svenska produktionen så har även ett antal sågverk återstartat i norra Sverige.

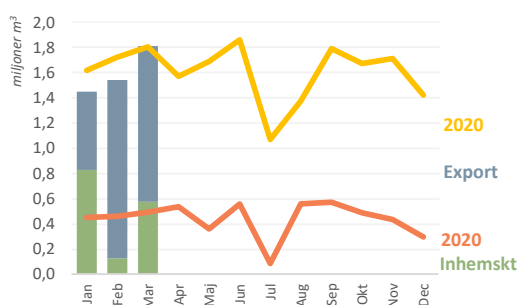
2.7 Sågverksproduktion, svenska sågverk

Källa: Skogsindustrierna

Efterfrågan på världsmarknaden har varit fortsatt stark, trots den minskade exporten under januari och februari i 2021. Nedgången bör framförallt tolkas som ett symptom på de låga lagernivåerna hos sågverken. Det är helt enkelt svårt att leverera varor till exportmarknaden från närmast tomma lager.

2.8 Leveranser 2021, svenska sågverk

Källa: Skogsindustrierna

Majoriteten av den svenska exporten går som vanligt till Storbritannien som är vår ohotat största marknad, och som fortsätter att gå starkt även in i 2021. Men även exporten till andra länder inom Europa har också fortsatt att gå starkt, där bland annat Danmark, Norge och Nederländerna utmärker sig. För många andra, normalt stora marknader, kan det noteras kraftigt minskande handelsvolymerna då de haft svårt att hävda sig i konkurrensen med den starka europeiska marknaden om trävarorna.

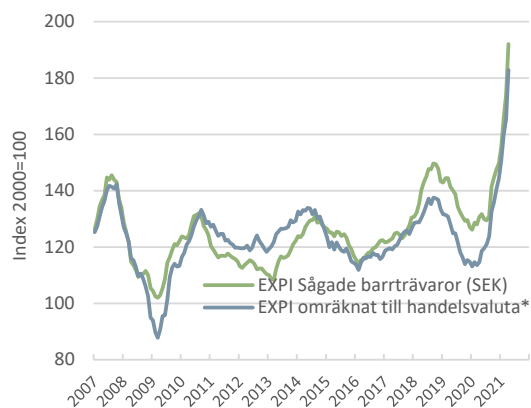
2.9 Leveranser av trävaror 2021

	Januari - Mars	
Sågat och hyvlat	(1000 m³)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	1 527	9%
Storbritannien	739	13%
Tyskland	221	-7%
Norge	301	7%
Danmark	278	13%
Nederländerna	249	9%
Övriga Europa	436	
Export Europa	2 224	5%
Egypten	128	-68%
Algeriet	94	-17%
Övriga Afrika	121	
Afrika	343	-50%
Mellanöstern	111	-10%
Kina	116	-55%
Japan	187	-17%
Övriga Ostasien	89	
Asien	393	-33%
USA	190	-16%
Övrigt	40	
Total Export	3 301	-12%

Källa: Svandata och Skogsindustrierna

Bristen på trävaror på världsmarknaden är också något som reflekteras i exportprisindex. Exportpriset på trävaror av gran är nu drygt 60 procent högre än januari 2020. Prisindex för hemmamarknaden har tidigare släpat efter och den svenska marknaden har varit förskonad från de största rörelserna på världsmarknaden. Men efterhand som långa kontrakt har löpt ut så har även den svenska marknaden börjat närma sig den internationella utvecklingen. I skiftet mellan första och andra kvartalet ökade därmed svenskt hemmaprisindex med 15 procent och är nu mer än 40 procent högre än januari 2020.

2.10 Trävarupris, svenskt exportprisindex

Källor: SCB och Skogsindustrierna

Syntes

Det mesta tyder på en fortsatt stark världsmarknad, och det är svårbedömt när den skall kunna åter balanseras. För 2021 kan man också förvänta sig en stark hemmamarknad. Boverket prognosticerar ett ökat småhusbyggande, och hemmfixartrenden kan förväntas fortsätta även för 2021. Som helhet kan därmed efterfrågan på svenska trävaror förväntas fortsätta vara stark en bra bit efter sommaren och in till hösten. Med dagens högst föränderliga marknadsförutsättningar är det svårt att bedöma, men det finns absolut flera faktorer som indikerar att den starka marknaden kan fortsätta längre än så.

Pappersmarknaden

- Produktionen och leveranserna av förpackningsmaterial har utvecklats stabilt under 2021.
- Produktion och efterfrågan på grafiskt papper har fortsatt att minska både i Sverige och globalt.
- Kina allt viktigare marknad, leveranserna av kartong och även grafiskt papper fortsätter att stiga.
- Leveranserna till USA av framförallt förpackningsmaterial ökade även under inledningen av 2021.
- Däremot minskar leveranserna till Europa, framförallt för grafiskt papper. Fortfarande går största delen av den totala exporten dit, cirka 70 procent.
- Den totala europeiska produktionen är på samma nivå som 2020.
- De globala priserna för förpackningsmaterial stiger.
- Exportvärdet är fortsatt lägre än innan pandemin men en tydlig återhämtning skedde i mars i år.

Minskade leveranser

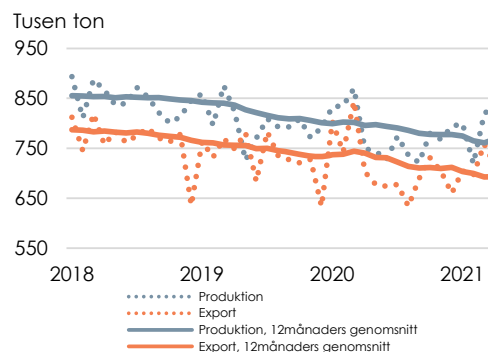
De totala svenska leveranserna av papper och kartong är totalt lägre i år än under motsvarande period föregående år, men leveransnivåerna har börjat återhämta sig efter den starka nedgången i början av pandemin. Hittills i år har både den totala exporten och leveranserna till den svenska marknaden gått tillbaka. Leveranserna till och med april uppgår sammantaget till 3,2 miljoner ton.

De totala leveranserna har under senare år gradvis minskat, beroende på en strukturellt minskad efterfrågan på grafiskt papper. Denna utveckling accelererades under förra året. I slutet av 2020 annonserades att tre pappersmaskiner stängs under första kvartalet 2021, vilket påverkar det aktuella utfallet.

Den totala pappersproduktionen hittills i år är 3,1 miljoner ton. Det har producerats 0,8 miljoner ton grafiskt papper och 0,1 miljoner ton mjukpapper samt 2,1 miljoner ton förpackningsmaterial. Produktionen av grafiskt papper har fortsatt minska och är nu på en lägre nivå än i slutet av 2020.

Produktionen av förpackningsmaterial har under inledningen av 2021 sammantaget legat relativt stabil och varit helt i linje med utvecklingen under senare år. Vanligtvis är produktionen som högst i början av året för att sedan dämpas gradvis.

3.1 Produktion och export av papper och kartong - månadstal och rullande 12 månaders genomsnitt

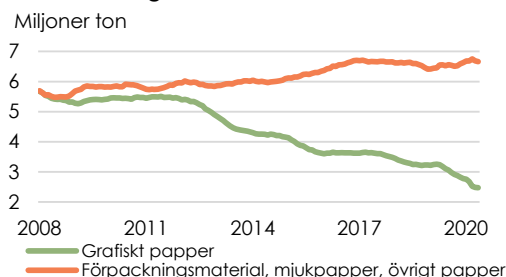

Källa: Skogsindustrierna

Grafiskt papper fortsätter att falla

Den andel av produktion och leveranserna som utgörs av grafiskt papper minskar stadigt. Idag är andelen cirka 27 procent, och andelen lär minska ytterligare när de aviserade nedläggningarna genomförs. De totala leveranserna av grafiskt papper har fortsatt att minska under de första månaderna i år och är hittills 0,9 miljoner ton (se diagram 3.2). Det är framförallt tidningspapper som minskat, nivåerna är väsentligt lägre än tidigare på grund av nedstängda maskiner. Medan övrigt skriv- och tryckpapper, bland annat magasin och kontorspapper, har haft en mer varierad utveckling. Dessa leveranser har stabiliserats under året, dock på en lägre nivå än tidigare år.

3.2 Sveriges leveranser av papper och kartong

Källa: Skogsindustrierna

Även leveranserna av mjukpapper, som svarar för fyra procent av leveranserna, har gått tillbaka. I början av året var både produktion och leveranser på en stabil nivå men i april minskade leveranserna.

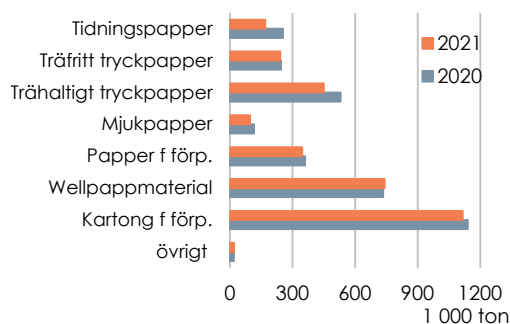
Stabilt för förpackningsmaterial

Förpackningsmaterial utgör 69 procent av de totala leveranserna. Även om leveranserna av förpackningsmaterial har svängt under inledningen av detta år, är de sammantagna leveranserna nästan på samma nivå som under inledningen av föregående år, det vill säga 2,2 miljoner ton (se diagram 3.2). Även

här varierar utvecklingen för de olika delsegmenten. Drygt hälften av förpackningsmaterialet utgörs av kartong för förpackningar. Dessa leveranser har ökat sedan slutet av förra året, men är totalt på en lägre nivå än under inledningen av 2020. Wellpappmaterial har däremot forstätt öka och har hittills i år ökat med en procent. Leveranserna av förpackningspapper har legat på en stabil nivå (se diagram 3.3)

Leveranserna följer det globala mönstret, med en nedgång för de grafiska kvaliteterna och en mer stabil utveckling för förpackningsmaterial.

3.3 Leveranser per papperskvalitet, januari-april 2021

Källa: Skogsindustrierna

Fortsatt minskad export av grafiskt papper

Nedskärningar inom produktionen av grafiskt papper har gått hand i hand med minskad export (se diagram 3.4). Ett undantag är dock exporten av grafiskt papper till Kina som har fortsatt att öka under 2021. Framförallt är det magasinpapper som exporteras dit.

Framförallt exporteras förpackningsmaterial

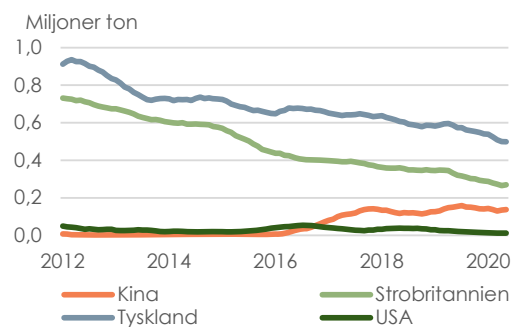
Den enskilt största utomeuropeiska marknaden för allt papper och kartong är Kina. Idag går drygt sju procent av exporterten dit. Under 2021 har de totala leveranserna forstätt att öka. Hittills i år har de stigit med 13 procent. Leveranserna utgörs framförallt av förpackningsmaterial och det är i första hand kartong som exporteras (se diagram 3.4 och 3.5).

Exporten av papper och kartong sammantaget har forstätt att öka även till USA. Uppgången hittills i år är 17 procent och det är i huvudsak förpackningsmaterial som efterfrågas. Denna ökning har lett till att nästan fem procent av den svenska exporten levereras till USA (se diagram 3.4 och 3.5).

Däremot har den totala exporten till Europa haft en fortsatt volatil utveckling. Det har levererats 2,1 miljoner ton till Europa under 2021. Europas andelen av den svenska exporten har minskat och är för närvarande 70 procent. Nedgången drivs av minskad efterfrågan på grafiskt papper, medan exporten av förpackningsmaterial är på en mer stabil och jämn nivå, dock lite lägre än början av 2020.

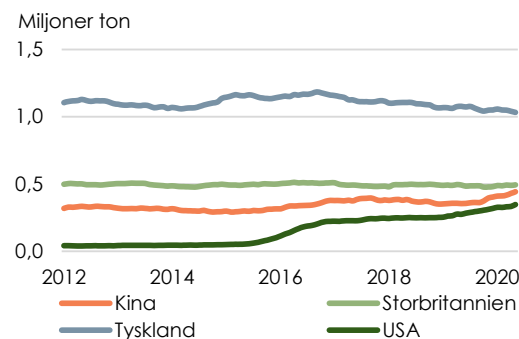
De största europeiska marknaderna är Tyskland och Storbritannien. Exporten till dessa två länder har under inledningen av detta år fortsatt att vara på samma nivå som under andra halvan av 2020. Utvecklingen har varit ganska stabil för förpackningsmaterial medan exporten av grafiskt papper har gått tillbaka.

3.4 Leveranser av grafiskt papper, rullande 12 månader

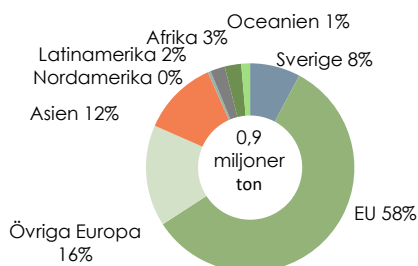
Källa: Skogsindustrierna

3.5 Leveranser av förpackningsmaterial, mjukpapper och övrigt papper, rullande 12 månader

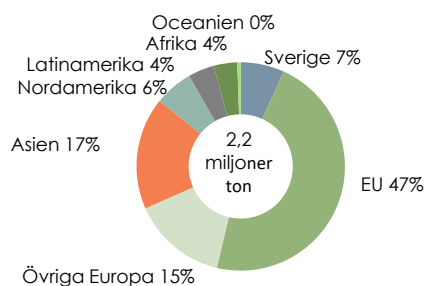
Källa: Skogsindustrierna

3.6 Leveranser av grafiskt papper

Källa: Skogsindustrierna

3.7 Leveranser av förpackningsmaterial

Källa: Skogsindustrierna

3.8 Leveranser av grafiskt papper januari-april 2021

tusen ton	förändringar jämfört med föregående år	
	ton	%
Totala leveranser	860	-169 -14,6
Sverige	67	-29 -7,2
Export	793	-140 -15,0
EU	499	-87 -14,8
Öv r Europa	135	-21 -13,6
Afrika	22	-4 -16,7
Asien	101	-18 -14,8
Nordamerika	4	-2 -34,3
Latinamerika	20	-12 -38,9
Oceanien	12	4 51,1

Källa: Skogsindustrierna

3.9 Leveranser av förpackningsmaterial januari-april 2021

tusen ton	förändringar jämfört med föregående år	
	ton	%
Totala leveranser	2 203	-32 -1,5
Sverige	149	-9 -5,6
Export	2 054	-24 -1,1
EU	1 034	-52 -4,8
Öv r Europa	324	-10 -3,1
Afrika	80	-13 -13,8
Asien	384	27 7,7
Nordamerika	131	22 20,1
Latinamerika	89	4 5,3
Oceanien	12	-2 -15,2

Källa: Skogsindustrierna

Global produktion och efterfrågan på papper och kartong

För den europeiska produktionen finns det uppgifter till och med mars. Den låg på ungefär samma nivå under det första kvartalet som under samma period 2020. Produktionen hittills i år är 21,1 miljoner ton, en minskning med 0,6 procent.

Den europeiska efterfrågan av grafiskt papper har fortsatt falla. I mars låg leveranserna till Europa på 4,8 miljoner ton vilket är 14 procent lägre än motsvarande period 2021. Efterfrågan har gått tillbaka för samtliga delsegment.

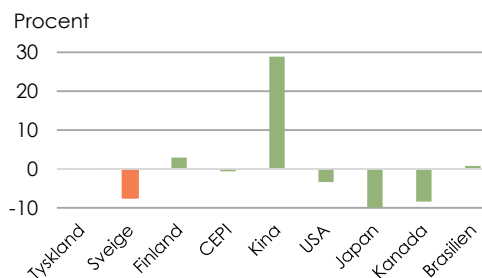
Utvecklingen är densamma både globalt och nationellt: efterfrågan minskar och pandemin har påskyndat den strukturella nedgången. Utvecklingen har medfört att det har aviserats om nedstängning inte bara i Sverige utan även i andra delar av världen.

Den europeiska marknaden för förpackningsmaterial är däremot fortsatt stabil och stark. Produktionen i Europa har gått upp med sju procent till 11,8 miljoner ton till och med februari.

Utvecklingen av pappersproduktionen i Europas länder varierar. Tysklands produktion ligger på oförändrad nivå. Produktionen i Finland, Frankrike och Italien har ökat. Dessa länder har haft en likvärdig utveckling med lägre produktionsnivåer under det andra kvartalet 2020 i samband med pandemin, sedan har nivåerna för produktionen stigit och är i dag på samma nivå eller högre än kvartal 1 2020.

Utvecklingen för de stora pappersproducenterna i övriga världen varierar. Kina, världens största pappersproducent, har enligt de senaste uppgifterna ökat produktionen med nästan 29 procent under första kvartalet i år jämfört med motsvarande period 2020 (se diagram 3.10). Den starka ökningen är delvis en återhämtning av raset i början av 2020 då Kina drabbades hårt av pandemin. Under kvartal ett 2020 föll produktionen och var 10 procent lägre än under motsvarande period 2019. Produktionen har ökat sedan dess och är nu till och med på en högre nivå än före pandemin.

3.10 Global procentuell förändring av produktion, kvartal 1 2021/kvartal1 2020 årstakt

Källa: CEPI

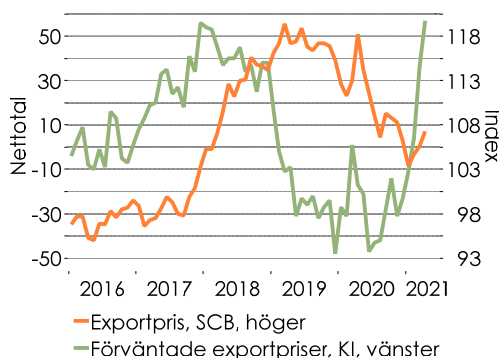
Produktionen i USA, världens näst största pappersproducent, har för första kvartalet i år minskat med drygt tre procent. Även produktionen i Kanada och Japan har gått tillbaka.

Prisutveckling för papper och kartong

Prisutvecklingen på pappers- och kartongprodukter liksom växelkursens utveckling har stor betydelse för lönsamheten hos bruken.

Enligt SCB:s exportprisindex minskade exportpriserna under hela 2020 (se diagram 3.11). De senaste tre månaderna har priset ökat enligt detta index. Det är också i linje med Konjunkturinstitutets barometer för förväntade exportpriser. Indikatorn från i maj pekar på förväntningar om fortsatt stigande priser. En del av den tidigare nedgången följer av att kronan stärktes mot dollarn. De flesta priserna på den internationella marknaden prissätts i dollar.

3.11 Prisutveckling export

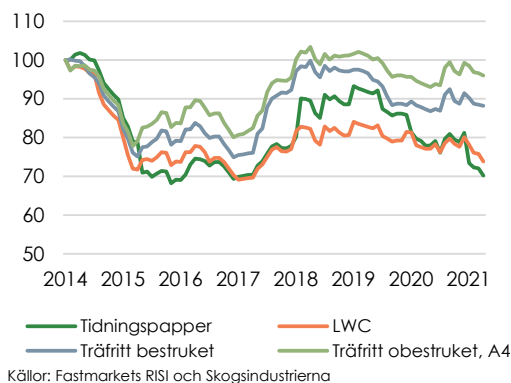
Källa: Konjunkturinstitutet och SCB

För att studera prisutvecklingen för olika segment kan prisutvecklingen i Tyskland tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta. Prisutvecklingen kan se annorlunda ut på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Av de kvaliteter som ingår i segmentet lyfts här ett axplock.

Priserna för de olika grafiska kvaliteterna har varit under press sedan mitten av 2020 och har fortsatt sin nedgång under 2021 och är nu på historiskt låga nivåer. För samtliga kvaliteter har prisnedgången fortsatt ned med mellan tre och tretton procent, vilket är en följd av minskad efterfrågan (se diagram 3.12).

3.12 Priser, grafiskt papper, dollar

Index 2014=100

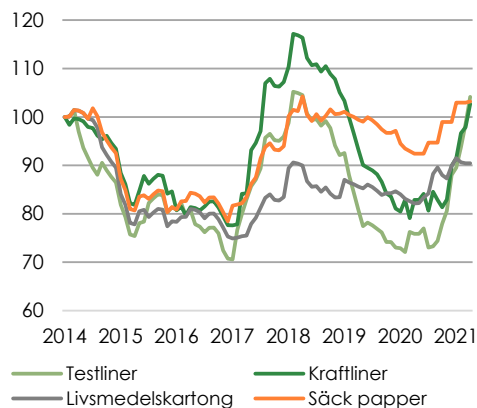

Källor: Fastmarkets RISI och Skogsindustrierna

Priserna på förpackningsmaterial har däremot återhämtat sig. Priserna för de olika kvaliteterna har sedan augusti 2020 vänt uppåt och har fortsatt sin uppgång under inledningen av 2021. Fortsatt ökad efterfrågan har lett till ökade priser. Ökningstakten varierar för olika kvaliteter med mellan en och arton procent (se diagram 3.13).

3.13 Priser, förpackningsmaterial, dollar

Index 2014=100

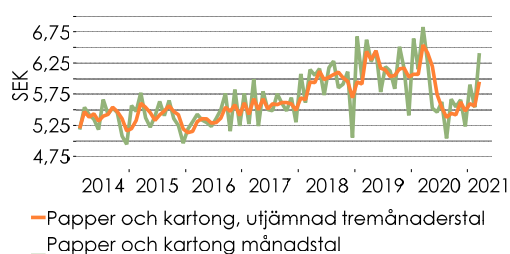

Källor: Fastmarkets RISI och Skogsindustrierna

Exportvärdet minskar

Under förra året minskade exportvärdet gradvis delvis på grund av att kronan stärktes, delvis till följd av fallande internationella priser och delvis på grund av lägre leveranser. Under inledningen av detta år steg exportvärdena svagt då priserna steg, men i mars ökade de kraftigt. Exportvärdet har dock inte återhämtat sig fullt ut utan är klart lägre än under senare år (se diagram 3.14). Under de första tre månaderna var exportvärdet tio procent lägre än under förra året, vilket delvis kan kopplas till fallande volymer. Exportvärdet uppgick till och med mars till 17,8 miljarder kronor.

3.14 Exportvärde papper och kartong

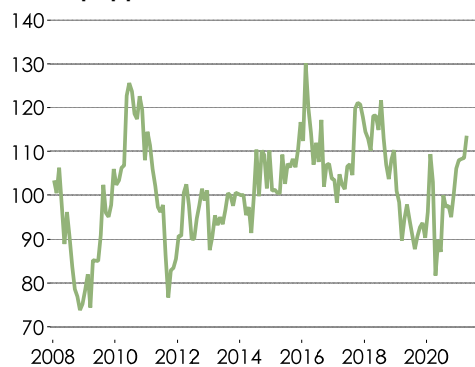

Källor: SCB och Macrobond

Konjunkturinstitutets barometerindikator

Under stora delar av 2020 låg Konjunkturinstitutets barometerindikator för pappersindustrin under sitt historiska genomsnitt (se diagram 3.15). Sedan oktober 2020 började indikatorn att stiga och har fortsatt öka. Uppgången följer främst av att omdömet om orderstockarnas storlek är betydligt mer positiv än tidigare.

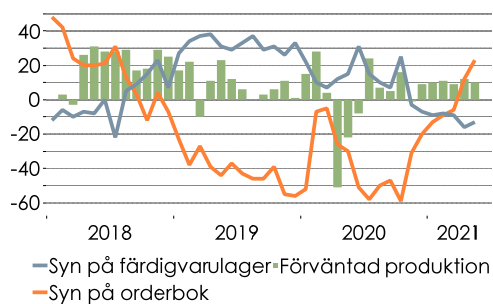
3.15 Konjunkturbarometern, stämningläget pappersindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Den positiva bilden på kommande produktion består. Det är fler företag som förväntar sig en ökning av produktionen de kommande tre månaderna än det motsatta.

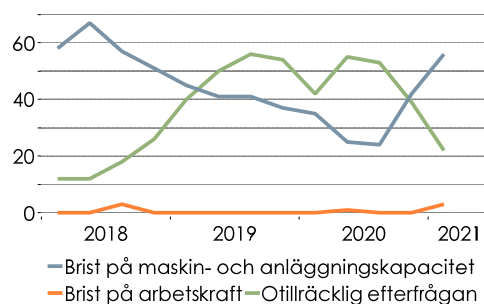
3.16 Delkomponenterna i den sammanvägda barometern, pappersindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

På frågan från Konjunkturinstitutet om vad som är företagets främsta produktionshinder har synen förändrats. Tidigare var det otillräcklig efterfrågan men idag är det snarare brist på maskin- och anläggningskapacitet som är hindret (se diagram 3.17).

3.17 Konjunkturbarometern, främsta produktionshindret, pappersindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Massamarknaden

- Hittills i år har produktionen och de totala leveranserna av marknadsmassa legat på ungefär samma nivå som under 2020.
- Exporten har däremot minskat något.
- Kina är fortsatt den enskilt största marknaden. Exporten föll under kvartal ett men återhämtade sig något i april.
- Exporten till USA fortsätter att öka starkt och marknaden växer i betydelse.
- Global produktion av marknadsmassa har ökat något medan leveranserna har gått tillbaka.
- De globala massapriserna har ökat kraftigt.
- I stort oförändrade leveranser och produktion men kraftigt stigande priser tyder på en sannolikt översatt stark efterfrågan som inte har mötts upp på utbudssidan.

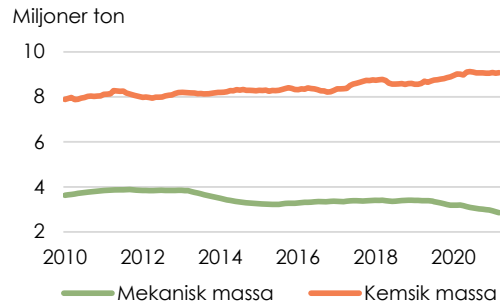
Efterfrågan på massa drivs av efterfrågan på papper och kartong.

Det mesta av den svensktillverkade massan används i produktionen av papper och kartong. I dagsläget används även en liten del för textiltillverkning. Cirka 60 procent används i den egna pappersproduktionen och kallas integrerad massa. Resterande cirka 40 procent säljs vidare och kallas då för marknadsmassa. Cirka 90 procent går på export till andra pappersproducerande länder.

Efterfrågan av svensk massa styrs alltså nästan uteslutande av efterfrågan på papper och kartong. Det finns två olika typer av massa; kemisk massa och mekanisk massa. Den kemiska massan används till kartonger, medan den mekaniska massan används till papper.

Sammantaget var den totala produktionen av massa, marknadsmassa och massa för eget bruk för årets första fyra månader 4,1 miljoner ton, en minskning med knappt två procent jämfört med motsvarande period 2020 (se diagram 4.1). Däremot är det stora skillnader om man ser på de olika delarna av massa. Som en följd av den minskade efterfrågan och produktionen av grafiskt papper har den totala produktionen av mekanisk massa gått tillbaka med 10 procent. Som ett resultat av ökad efterfrågan på förpackningsmaterial har den totala produktionen av kemiska massan ökat något jämfört med motsvarande period föregående år. Den totala produktionen av kemisk massa var 3,1 miljoner ton. Produktionen av de olika massakvaliteterna fortsätter därmed att drivas av de strukturella skiftningarna i efterfrågan på olika pappersprodukter som pågått under senare år.

Under inledningen av året har det aviserats om neddragningar av både massa och papperskapaciteter kopplat till grafiskt papper. Detta kommer att leda till minskad produktion framöver. **Produktion av mekanisk och kemisk massa, rullande 12 månader tal**

Källa: Skogsindustrierna

4.2 Massaproduktion, januari-april 2021

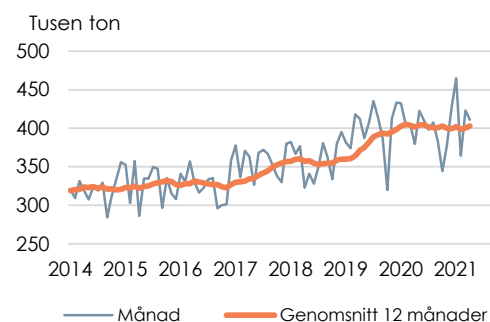
tusen ton	Massaproduktion			
	total	%	marknads- massa	%
Blekt sulfat barr	1 565	-0,6	1 156	1,4
Övrig kemisk massa	1 569	3,4	325	-2,3
Kemisk massa	3 133	1,4	1 481	0,5
Mekanisk och halvkemisk massa	971	-10,1	149	0,7
Totalt massa	4 104	-1,6	1 630	0,5

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av marknadsmassa, som till 90 procent utgörs av kemisk massa, har under mars och april varit på en högre nivå än föregående år. Årstakten i april var hela åtta procent. Under april steg framför allt produktionen av blekt barrsulfat, vilket är det största segmentet, drygt 70 procent av marknadsmassan är blekt barrsulfat (se diagram 4.2).

Viktigt att notera är att utvecklingen av årssiffrorna i början av detta år i stor utsträckning styrs av utbrottet av pandemin under inledningen av 2020. Inledningen av 2020 var relativt stark. Produktionen och exporten var på en relativt hög nivå. I mars slog sedan pandemin till och både produktionen och exporten rasade.

4.3 Produktion av marknadsmassa

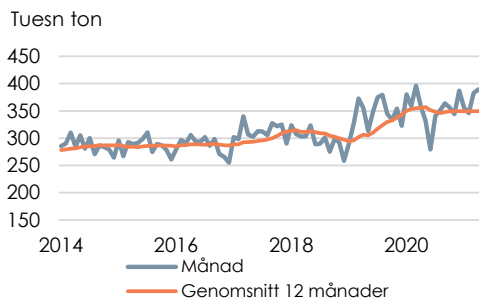

Källa: Skogsindustrierna

Leveranser – spretig bild

Exporten precis som produktionen utgörs främst av kemisk massa. Exporten har i likhet med produktionen av marknadsmassa pendlat en hel del under året, den har under 2020 kommit tillbaka till den nivå som rådde innan pandemin (se diagram 4.4). Exportnivån har sammantaget varit tämligen stabil under senare år.

4.4 Sveriges export av marknadsmassa, totalen

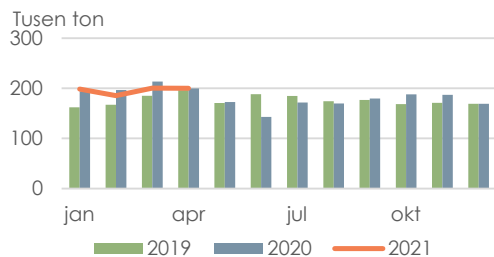

Källa: Skogsindustrierna

Leveranser till olika marknader

Den största exportmarknaden för svensk marknadsmassa är EU. Hittills i år har exporten till EU i stort följt nivåerna för 2020. En ökad export i januari följdes av nedgång i februari och mars. I april blev det åter en uppgång och exporten låg då på samma nivå som de två senaste åren (se diagram 4.5).

4.5 Sveriges massaexport till EU

Källa: Skogsindustrierna

Tyskland är den enskilt största exportmarknaden i Europa. Dit levereras drygt 11 procent av den svenska massan. Efter en uppgång i slutet av 2020, har leveranserna till Tyskland gått tillbaka, hittills i år med nästan 20 procent. Leveranserna påverkas av produktionsutvecklingen i den tyska pappersindustrin, där grafiskt papper gått tillbaka stort och de övriga kvaliteterna är oförändrade (se diagram 4.6 och diagram 4.7).

Till Italien levereras drygt åtta procent av den svenska marknadsmassan. Efter en negativ utveckling under hela 2020 så har utvecklingen nu vänt och leveranserna har återhämtat sig och stigit med 16 procent hittills i år. Den italienska produktionen av

papper och kartong har börjat återhämta sig efter ett svagt 2020.

Storbritannien är också en viktig marknad för svensk massaexport, leveranserna dit har gått tillbaka med nästan sex procent. Efter en återhämtning av produktionen i slutet av förra året har den brittiska produktionen av papper och kartong gått tillbaka med tre procent under årets första kvartal.

Kina är sedan 2019 det enskilt största mottagarlandet av massa. Under det första kvartalet i år var leveranserna svaga med en tillbakagång på 25 procent. Men i april återhämtade sig leveranserna och ökade med tio procent. Hittills i år har de totala leveranserna sammantaget minskat med 17 procent.

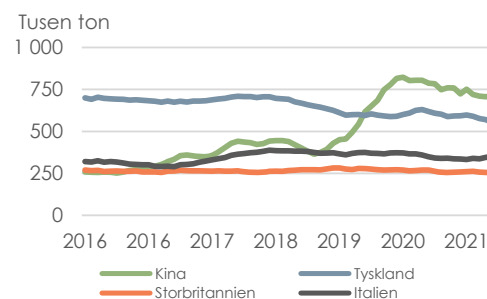
Exporten till USA, har fortsatt öka och till och med april har leveranserna ökat med 60 procent. Drygt sju procent av leveranserna har hittills i år gått till USA.

4.6 Massaleveranser januari - april 2021

tusen ton	Leveranser	förändring jämfört med föregående år tusen ton	%
Sverige	189	10,4	5,8
EU	784	-19,7	-2,5
Tyskland	185	-44,7	-19,5
Italien	141	19,7	16,2
Frankrike	87	-10,3	-10,5
Övriga Europa	172	-15,7	-8,4
Storbritannien	87	-5,1	-5,6
Afrika	12	-7,4	-38,2
Asien	376	-19,5	-4,9
Kina	195	-39,1	-16,7
Indien	71	24,8	54,2
Nordamerika	115	43,8	61,2
Latinamerika	6	-1,1	-15,5
Oceanien	9	-0,6	-6,7
Total export	1 475	-20,3	-1,4
Totala leveranser	1 664	-9,9	-0,6

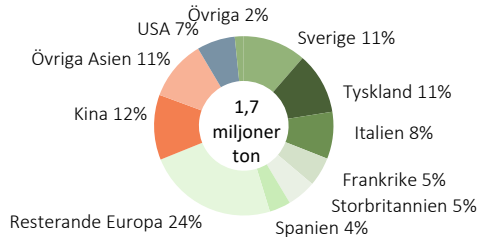
Källa: Skogsindustrierna

4.7 Svensk massaexport till Kina, Tyskland, Storbritannien och Italien, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

4.8 Massaleveranser per marknad januari-april 2021

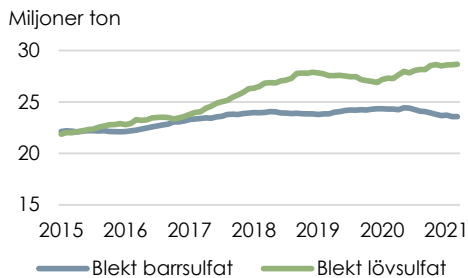

Källa: Skogsindustrierna

Global utveckling

Den globala produktionen av blekt sulfatmassa har fortsatt öka under årets första kvartal, dock skiljer det sig mellan de två olika kvaliteterna. För blekt lövsulfatmassa har det varit en fortsatt uppgång med dryga två procent, medan produktionen av blekt barrsulfat har gått tillbaka med knappt två procent. Blekt lövsulfat används bland annat till hygienprodukter och till viskostillverkning. Produktionen för det första kvartalet var 7,1 miljoner ton blekt lövsulfatmassa och 5,8 miljoner ton blekt barrsulfatmassa (se diagram 4.9). Den svenska produktionen av marknadsmassa har även hittills i år behållit sin andel av världens massaproduktion. Nästan 15 procent av den blekta barrsulfatmassa som når marknaden tillverkas av de svenska brukena.

4.9 Global massaproduktion av blekt sulfatmassa

Källa: Skogsindustrierna

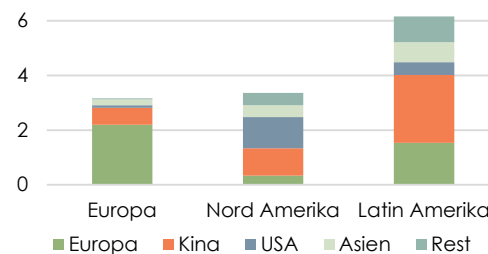
Globala leveranser ökar

Under det första kvartalet 2021 har de totala leveranserna av blekt sulfatmassa minskat med 3,4 procent jämfört med motsvarande period 2020. Leveranserna var 12,7 miljoner ton (se diagram 4.10). De stora producentregionerna har utvecklats olika. De nordamerikanska leveranserna gick tillbaka med sju procent och leveranserna från Latinamerika sjönk med fem procent medan leveranserna från de europeiska brukena steg med tre procent. Av de europeiska leveranserna går 70 procent till Europa och dessa har gått tillbaka med en procent. 20 procent av leveranserna gick till Kina och drygt tre procent till USA, under det första kvartalet steg leveranserna till dessa två länder.

Av de nordamerikanska leveranserna går 30 procent till Kina och USA. Dessa både har minskat under det första kvartalet och leveranser till övriga regioner går också tillbaka. Drygt 40 procent av de latinamerikanska leveranserna går till Kina och 25 procent till Europa. De har minskat med fyra procent jämfört med föregående år. Till USA levererades sju procent av den latinamerikanska massan och det resulterade i en uppgång med fjorton procent. De globala lagernivåerna var på en normal nivå under inledningen av 2021.

4.10 Globala massaleveranser från de största producentregionerna

Miljoner ton

Källa: EPIS

Utvecklingen av massapriser

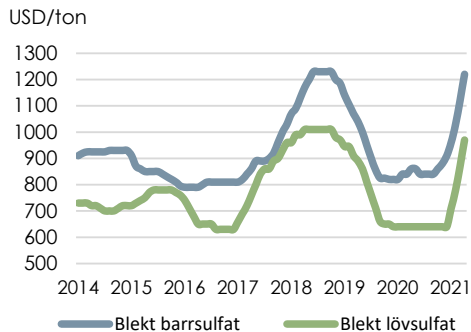
Prisutvecklingen kan se annorlunda ut på olika marknader. Det kan variera mellan länder och mellan enskilda kvaliteter. Från ett företag kan prisutvecklingen också avvika från den generella bilden. Det är alltså inte självklart att det finns en ensidig bild av utvecklingen av massapriset.

Sedan föregående rapport har priset för både blekt barrsulfat och blekt lövsulfat ökat. De aviserade prishöjningarna har genomförts och sedan december 2020 har priset för blekt barrsulfat ökat med 34 procent och genomsnittspriset är återigen över 1000 USD per ton. Genomsnittspriset är nästan på samma nivå som under rekordperioden i mitten av 2018. Priset i april var 1220 USD per ton.

Även för blekt lövsulfat har genomsnittspriset ökat och börjar närma sig de rekordnivåer som var under 2018. Genomsnittspriset har stigit ännu mer, sedan december 2020 har det ökat med 52 procent till 970 USD per ton (se diagram 4.11).

Prisökningarna tyder på en relativt stark efterfrågan i relation till utbudet. En orsak till de ökade priserna kan vara att underhållsstopp flyttades till andra halvan av 2020 på grund av pandemin. Detta samtidigt som efterfrågan blev oväntat stark drivet av Kina som drabbades relativt lindrigt av pandemin. Samtidigt ökade efterfrågan från andra länder som stimulerades av en kraftigt expansiv ekonomisk politik. Därutöver blev det en nedgången i leveranserna av blekt barrsulfatmassa i slutet av 2020 på grund av oförutsedda stopp vid kanadensiska bruk.

4.11 Prisutveckling

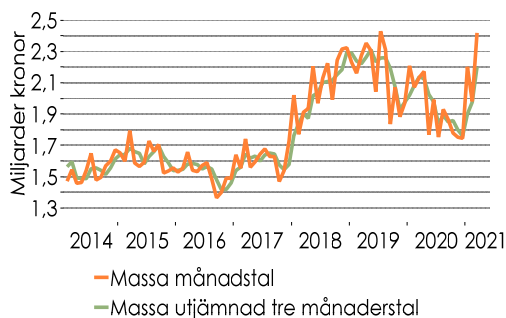

Källa: Fastmarkets RISI

SCB exportprisindex visar att exportpriserna föll under hela 2020. I januari fortsatte exportpriset nedåt men har sedan februari vänt uppåt igen (se diagram 4.13).

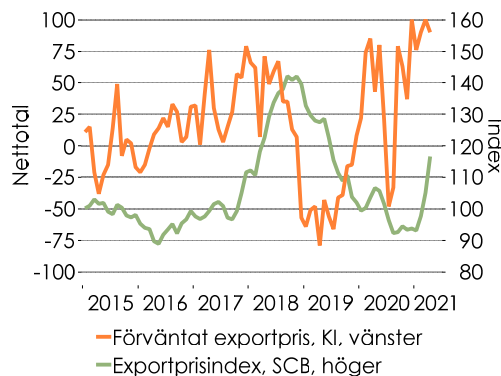
Exportvärdet för massa har under årets första tre månader ökat med tre procent och uppgick till och med mars till 6,6 miljarder (se diagram 4.12).

4.12 Sveriges exportvärde massa

Källor: SCB och Macrobond

4.13 Förväntad prisutveckling och prisindex för massa

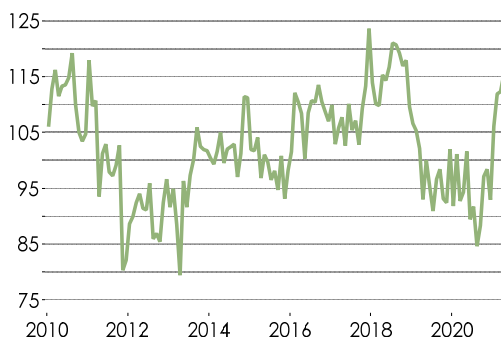

Källor: Konjunkturinstitutet, SCB och Macrobond

Tydligt förbättrat stämningsläge

Den sammantagna konfidensindikatorn som görs av Konjunkturinstitutet är ett snitt av nulägesomdömet av orderstocken, nulägesomdömet av färdigvarulager samt förväntad produktionsvolym.⁴ Sedan september 2020 har stämningsläget stigit och i april i år var det klart över värdet 100 som anses representera ett normalläge. Alla de tre ingående komponenter har drivit den uppgång som skett i barometern (se diagram 4.14).

4.14 Konjunkturbarometern, stämningsläget massaindustrin

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Sedan september 2020 har synen på orderstocken förbättrats. Det är allt fler företag som uppger att orderstocken är förhållandevis stor, i relation till de som anger att orderstocken är för liten. Även synen på orderingen har förbättrats kraftigt över tid på såväl exportmarknaden som hemmamarknaden.

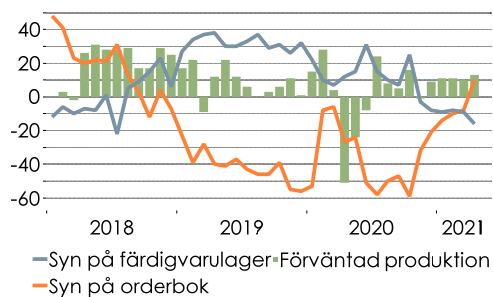
Det förbättrade stämningsläget följer även en mer positiv syn på framtida produktion. Samtidigt är det fler företag som väntar sig stigande produktion än det

färdigvarulagren är frågan om dessa för närvarande är för stora, lagom eller för små. Negativa och fallande värden är alltså positivt. Frågan om produktionsvolymen är om den de närmaste tre månaderna väntas öka, vara oförändrad eller minska.

⁴ Barometern är en sammanvägning av nulägesomdömet av orderstocken och färdigvarulagren samt förväntningar på framtida produktionsvolym. Företagen svarar på frågan om den totala orderstocken för närvarande är förhållandevis stor, lagom eller för liten. När det gäller

motsatta. Allt fler anser slutligen att färdigvarulagren är för små, i relation till de som anser att de är för stora. Att företagens syn på färdigvarulagren har förbättrats stämmer också överens med det aktuella lagerläget (se diagram 4.15).

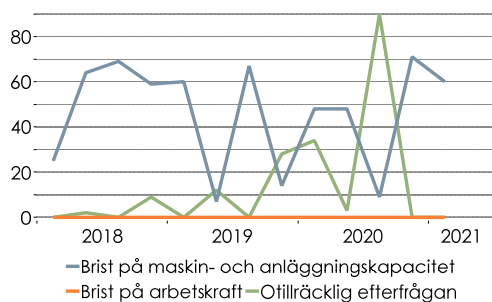
4.15 Delkomponenterna i den sammanvägda barometern

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Konjunkturinstitutet frågar också företagen om vilket som är deras främsta produktionshinder. Under 2020 var det otillräcklig efterfrågan som var det främsta hindret. I takt med att efterfrågan ökar anger fler att det främsta hindret är brist på maskiner och anläggningsskapacitet. Data bekräftar därmed bilden att företagen upplever utbudsproblem snarare än efterfrågeproblem (se diagram 4.16).

4.16 Konjunkturbarometern, främsta produktionshindret

Källor: Konjunkturinstitutet och Macrobond

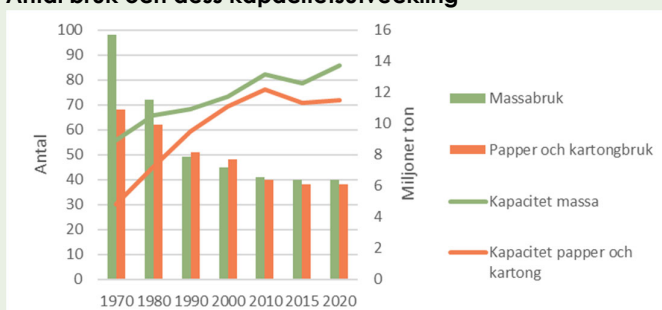
Förändringar inom massa- och pappersindustri från 1970 till 2021

Antal bruk och kapacitetsutveckling över tid

Enligt Skogsindustriernas statistik har antalet bruk minskat sedan 1970. Flest antal bruk stängdes ner mellan 1970 och 1990. I grafen nedan framgår att det handlade om fler massabruk än pappersbruk. Det här var en del av en strukturomvandling där man gick från många små bruk med liten kapacitet till färre större bruk med högre kapacitet.

1970 var den totala kapaciteten för tillverkning av massa 8,9 miljoner ton respektive papper och kartong 4,8 miljoner ton. Motsvarande kapaciteter 2020 var 13,7 respektive 11,5 miljoner ton.

Antal bruk och dess kapacitetsutveckling

Källa: Skogsindustrierna

Nedläggningar av bruk och maskiner

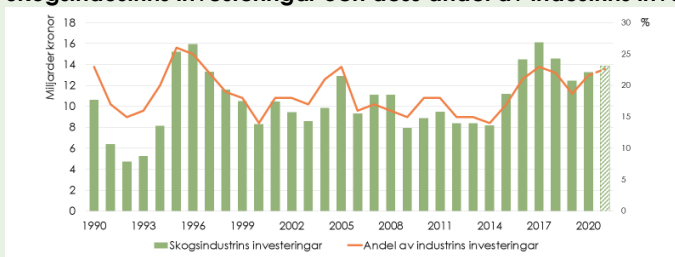
Sedan början av 2000-talet och fram till 2020 har totalt tio pappers- och kartongbruk samt fem massabruk stängts ner. De pappers- och kartongbruk som lades ned tillverkade finpapper, mjukpapper och kartong. Av de 15 bruken hade åtta en produktionskapacitet som var lägre än 100 000 ton och sju en kapacitet på mellan 120–300 000 ton (många finpappersbruk). Utöver nedstängningar av hela bruk stängdes också sex pappersmaskiner som tillverkade grafiskt papper under 2012 och 2013. Med dem försvann drygt 1,2 miljoner ton av den grafiska kapaciteten, vilket motsvarar omkring 25 % av dåvarande produktion. Under denna period byggdes också några maskiner om, från grafiskt papper till tillverkning av förpackningsmaterial.

Investeringar för ökad produktion

Det senaste decenniet har det samtidigt investerats stort i den svenska massa- och pappersindustrin. Mellan åren 2016–2020 har det totalt investerats drygt 70 miljarder kronor i skogsindustrin, det vill säga inom sågverks-, massa- och pappersindustrin. Till investeringarna hör den nya kartongmaskinen hos BillerudKorsnäs Gruvön och en flytt av en maskin som tillverkar kraftpapper till BillerudKorsnäs Skärblacka. Inom ett par år tas också flera nya anläggningar i bruk. I Obbola startar SCA sin nya kraftlinermaskin 2023 och Stora Enso utökar sin produktion av lättviktskartong i Fors från och med 2022. Även Ortviken öppnar inom ett par år upp för en utökad tillverkning av mekanisk massa (CTMP-massa). Utöver dessa exempel på omfattande satsningar har det skett en lång rad mindre investeringar hos skogsindustriföretagen, allt för att förbättra och optimera produktionen.

Även före 2016 genomfördes stora investeringar som nu har tagits i drift, helt eller delvis. Hit hör SCAs stora investering i Östrand, Södra Cells utbyggnad av sin massakapacitet, Metsä Boards omställning från finpapper till förpackningsmaterial, kartong och kraftliner och BillerudKorsnäs utökade produktionskapacitet för kartong, papperssäckar och massa.

Skogsindustrins investeringar och dess andel av industrins investeringar

Källor: SCB och Skogsindustrierna